

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΤΖΕΝΤΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΤΑ

Σπανουδάκη Ζαμπία

Κόρινθος, 2018

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

Interuniversity Interdepartmental

Master Program in

«Local and Regional Government and Development»

**APPLICATION OF THE URBAN AGENDA AND
THE ROLE OF THE GREEK**

Spananoudaki Zampia

Corinth, 2018

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση των σπουδών μου στο Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση», θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του τμήματός μου, για τις εξειδικευμένες και ουσιαστικές γνώσεις που μου μετέδωσαν, στο αντικείμενο της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης και αυτοδιοίκησης.

Ιδιαίτερα θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της διπλωματικής μου εργασίας κύριο Άγγελο Κότιο πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιώς, καθώς και τους συνεπιβλέποντες καθηγητές κ. Γαλανό και κ. Κουτουλάκη.

Αισθάνομαι το χρέος να ευχαριστήσω εκ βαθέων τον κ. Μανώλη Κουτουλάκη, υποψήφιο διδάκτορα του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την εμπιστοσύνη που εξ' αρχής μου έδειξε, αναθέτοντάς μου το συγκεκριμένο θέμα. Η εκπόνηση της συγκεκριμένης Διπλωματικής Εργασίας, δεν θα ήταν δυνατή, χωρίς την καθοδήγηση και το ενδιαφέρον του, καθώς και την αμέριστη προσφορά του και ψυχολογική υποστήριξη στην προσπάθειά μου αυτή.

Τέλος, ένα θερμό ευχαριστώ στους γονείς μου και τα τρία μου παιδιά που με ώθησαν και με στήριξαν σε αυτή την διαδρομή.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΤΖΕΝΤΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΤΑ

Σημαντικοί Όροι: Αστική ατζέντα, επιχειρησιακά προγράμματα, εργασιακή απασχόληση, πολιτική συνοχή

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη ασχολήθηκε με το θέμα της εφαρμογής της αστικής ατζέντας και το ρόλο των ελληνικών ΟΤΑ και ολοκληρώθηκε μέσα από πέντε κεφάλαια, όπου πιο αναλυτικά το πρώτο ανέλυσε το θέμα της ατζέντας και της διάσκεψης ΟΗΕ για το ανθρώπινο ενδιαίτημα Habitat III Quito και τη συμφωνία του Παρισιού σε σχέση με το κλίμα. Στη συνέχεια, το δεύτερο κεφάλαιο εστίασε στην αστική ατζέντα της Ευρώπης. Το τρίτο αναφέρθηκε στην έκθεση για την πολιτική συνοχή εστιάζοντας στο θέμα της απασχόλησης και της ανεργίας και στις επενδύσεις της ενεργειακής πολιτικής αλλά και τις εθνικές δημόσιες επενδύσεις δεν έχουν ανακάμψει πλήρως ακόμη . Λόγος έγινε για τη πολιτική συνοχής και το μέλλον της Ευρώπης. Το τέταρτο κεφάλαιο εστίασε στο ρόλο των διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής . Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. και στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη αναφορικά με το ΕΣΠΑ. Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρθηκε στο μέλλον της πολιτικής συνοχής

APPLICATION OF THE URBAN AGENDA AND THE ROLE OF THE GREEK

Keywords: Urban agenda, operational programs, employment, political cohesion

Abstract

This study dealt with the issue of the implementation of the urban agenda and the role of the Greek Local Authorities and was completed through five chapters, in which the first analyzed the subject of the UN agenda and conference on Habitat III Quito and the Paris Agreement in relation to the climate. Subsequently, the second chapter focused on Europe's urban agenda. The third discussed the report on the cohesion policy, focusing on employment and unemployment and on energy policy investment, as well as national public investment that have not yet fully recovered. The cohesion policy and the future of Europe were also discussed. The fourth chapter focused on the role of the Structural and Investment Funds in the Cohesion Policy. Particular reference was made to the National Strategic Reference Framework and the Regional Operational Programs and Sustainable Urban Development in relation to the NSRF. The fifth and final chapter referred to the future of the Cohesion Policy.

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΑΤΖΕΝΤΑ	1
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.2 ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ (HABITAT III QUITO).....	2
1.3 ΣΤΟΧΟΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (SDG- SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS).....	7
1.4 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ [PARIS, 2015]	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΑΣΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΈΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ (6^Η).....	38
3.1 ΈΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ.....	38
3.1.1 <i>Οι περιφερειακές ανισότητες μειώνονται και πάλι</i>	38
3.1.2 <i>Απασχόληση και ανεργία</i>	39
3.1.3 <i>Πληθυσμιακή εξέλιξη</i>	41
3.1.4 <i>Οι πόλεις συνδυάζουν τις ευκαιρίες με τις προκλήσεις</i>	41
3.1.5 <i>Οι επενδύσεις στην καινοτομία, τις δεξιότητες και τις υποδομές είναι ανεπαρκείς</i>	42
3.1.6 <i>Επενδύσεις Ενεργειακής Πολιτικής</i>	43
3.1.7 <i>Συνεργασία και υπέρβαση των εμποδίων στα σύνορα της ΕΕ</i>	44
3.1.8 <i>Η βελτίωση της ποιότητας της διακυβέρνησης και η υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα τονώσουν την ανάπτυξη</i>	44
3.1.9 <i>Οι εθνικές δημόσιες επενδύσεις δεν έχουν ανακάμψει πλήρως ακόμη</i>	45
3.1.10 <i>Ο βασικός ρόλος της πολιτικής συνοχής στις δημόσιες επενδύσεις μείωσε τον αντίκτυπο της κρίσης</i>	46
3.1.11 <i>Η πολιτική συνοχής και το μέλλον της Ευρώπης</i>	47

3.2 ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ	54
4.1 ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	56
4.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	57
4.2.1 Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΣΠΑ	58
4.2.2 Η ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ.....	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	73
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	73
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	74
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ / ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	76

Κεφάλαιο 1^ο Ατζέντα

1.1 Εισαγωγή

Στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο ολοένα περισσότεροι άνθρωποι ζουν σε πόλεις. Αυτή η εξέλιξη επιταχύνεται ιδίως από την αύξηση του πληθυσμού και τις νέες τεχνολογίες. Το 1950 ποσοστό 50,5 % του πληθυσμού της Ευρώπης ζούσε σε αστικές περιοχές. Το 2014 το ποσοστό αυτό ήταν ήδη 72 % και το 2030 ενδέχεται να ανέλθει σε 78 %. Το φαινόμενο δεν εντοπίζεται μόνο στην Ευρωπαϊκή ήπειρο, αλλά είναι παγκόσμιο. Σε παγκόσμιο επίπεδο προβλέπεται ότι ο πληθυσμός στις αστικές περιοχές θα διπλασιαστεί από ποσοστό 29 % το 1950 σε 59,9 % το 2030, ενώ το 2050 ποσοστό 80 % του παγκόσμιου πληθυσμού ενδέχεται να ζει σε πόλεις.

Η αύξηση που παρατηρείται στη δημογραφική εξέλιξη στις πόλεις, επιβάλλει ήδη από σήμερα νέα καθήκοντα όχι μόνο για την τοπική και περιφερειακή αλλά και για την εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια πολιτική προκειμένου να ικανοποιηθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες ολοένα περισσότερων ανθρώπων στις πόλεις.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει γενικό τίτλο: Αστική Ατζέντα σε Παγκόσμιο, Ευρωπαϊκό και Ελληνικό επίπεδο - Ιστορική εξέλιξη και τρέχουσες εφαρμογές στους ΟΤΑ. Η εργασία χωρίζεται σε 2 δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

Στα κεφάλαια του 1^{ου} μέρους παρουσιάζονται, αναλύονται και αποτιμούνται οι παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για ζητήματα κοινωνικής συνοχής και βιώσιμης αστικής ανάπτυξης καθώς και οι προκλήσεις και οι προοπτικές που προκαλούν.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας γίνεται αναφορά στον ρόλο των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων της Πολιτικής Συνοχής και πως αντιμετωπίζονται τα ζητήματα της Αστικής Ατζέντας. Τις συνεργασίες των Δήμων με την Περιφέρεια και Κεντρική Εξουσία, την διεκδίκηση χρηματοδότησης και τις ενέργειες προς υλοποίηση.

Το ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στην Ατζέντα 2030 για την Βιώσιμη Ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Μεθοδολογία παρακολούθησης και αξιολόγησης

Η αστικοποίηση σε συνδυασμό με την κλιματική αλλαγή η οποία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα ο κόσμος (καθώς είναι υπεύθυνη για την αύξηση των ακραίων καιρικών φαινομένων και την αύξηση της θερμοκρασίας σε παγκόσμιο επίπεδο), δημιουργούν παγκόσμια ανησυχία. Οι αυξανόμενες περιβαλλοντικές ανησυχίες για την κλιματική αλλαγή καθώς και ο εντεινόμενος προβληματισμός για τη αστικοποίηση οδήγησαν την παγκόσμια κοινότητα σε ανάληψη πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της.

Το πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας παρουσιάζει την πορεία διαμόρφωσης των διεθνών πολιτικών και πρακτικών για την Βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Ειδικότερα στις επόμενες σελίδες του κεφαλαίου αναλύονται: το Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στην Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), η Συμφωνία του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή και η διάσκεψη του Habitat (III) για τη στέγαση και την αειφόρο αστική ανάπτυξη.

Στις 25 Σεπτεμβρίου του 2015, στα πλαίσια της 70ης Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) και μετά από τρία χρόνια διαβουλεύσεων, ο οργανισμός ενέκρινε Ψήφισμα που αναφέρεται στην Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Η παγκόσμια Ατζέντα για τον τερματισμό της φτώχειας έως το 2030 και την επιδίωξη ενός βιώσιμου μέλλοντος με τη συμβολή περισσότερων από 150 ηγετών εγκρίθηκε ομόφωνα από τα 193 κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών έπειτα από μια τριήμερη σύνοδο κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στα κεντρικά γραφεία του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη.

1.2 Διάσκεψη ΟΗΕ για το Ανθρώπινο Ενδιαίτημα (Habitat III Quito)

Το Habitat III, η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την κατοικία και την αειφόρο αστική ανάπτυξη, πραγματοποιήθηκε στο Κίτο του Ισημερινού, από την 17η

έως την 20η Οκτωβρίου 2016. Οι Διασκέψεις των Ηνωμένων Εθνών για την κατοικία (Habitat) πραγματοποιούνται στον δεκαετή κύκλο (1976, 1996 και 2016). Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε να συγκαλέσει την διάσκεψη Habitat III στο ψήφισμά της 66/207. Η διάσκεψη Habitat III ανανεώνει την παγκόσμια δέσμευση για βιώσιμη αστικοποίηση, εστιάζοντας στην εφαρμογή μιας «νέας αστικής ατζέντας» (Amann and Jurasszovich, 2017).

Το Habitat III ήταν μία από τις πρώτες παγκόσμιες συνόδους κορυφής των Ηνωμένων Εθνών μετά την έγκριση της Ατζέντας Ανάπτυξης μετά το 2015. Έδωσε την ευκαιρία να ξεκινήσουν οι συζητήσεις για σημαντικές αστικές προκλήσεις και ερωτήματα, όπως ο τρόπος σχεδιασμού και διαχείρισης πόλεων, κωμοπόλεων και χωριών για την βιώσιμη ανάπτυξη.

Η συζήτηση αυτών των ζητημάτων διαμορφώνει την εφαρμογή νέων στόχων παγκόσμιας ανάπτυξης και κλιματικής αλλαγής. Συγκεκριμένα, η διάσκεψη επεξεργάζεται τον στόχο αριθ. 11 των Στόχων Αειφόρου Ανάπτυξης: «Να καταστήσει τις πόλεις και τους οικισμούς πληρέστερους, ασφαλείς, ανθεκτικούς και βιώσιμους» (Amann and Jurasszovich, 2017).

Το Habitat II, η Δεύτερη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τους Ανθρώπινους Οικισμούς, διεξήχθη στην Κωνσταντινούπολη από την 3η έως την 14η Ιουνίου 1996. Τα αποτελέσματα της διάσκεψης ενσωματώθηκαν στην Διακήρυξη της Κωνσταντινούπολης. Οι παγκόσμιοι ηγέτες υιοθέτησαν επίσης το Πρόγραμμα Habitat ως παγκόσμιο σχέδιο δράσης για επαρκές καταφύγιο για όλους, με την έννοια των βιώσιμων ανθρώπινων οικισμών που οδηγούν την ανάπτυξη σε έναν κόσμο αστικοποίησης (Κωνσταντινούπολη, 2015, UN-Habitat, 2015).

Το Habitat I ήταν η πρώτη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τους ανθρώπινους οικισμούς, που πραγματοποιήθηκε στο Βανκούβερ του Καναδά από την 31η Μαΐου έως την 11η Ιουνίου 1976, όπου οι κυβερνήσεις άρχισαν να αναγνωρίζουν την ανάγκη βιώσιμων ανθρώπινων οικισμών και τις συνέπειες της ταχείας αστικοποίησης, ειδικά στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Στα αποτελέσματα της διάσκεψης ενσωματώθηκε η Διακήρυξη του Βανκούβερ για τους Ανθρώπινους Οικισμούς, η οποία συμπεριελάμβανε ένα σχέδιο δράσης με 64 συστάσεις για Εθνική Δράση. Η Διάσκεψη ίδρυσε επίσης το Κέντρο Ανθρώπινων Οικισμών των Ηνωμένων

Εθνών - UNCHS (UN-Habitat, 2015).

Το Habitat III κάλεσε τα κράτη μέλη και τους σχετικούς ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων βουλευτών, οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών, εκπροσώπων περιφερειακών και τοπικών αρχών και δήμων, επαγγελματιών και ερευνητών, πανεπιστημίων, ιδρυμάτων, γυναικών και νέων, συνδικαλιστικών οργανώσεων και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και οργανισμούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και διακυβερνητικούς οργανισμούς. Περίπου 30.000 άτομα συμμετείχαν συνολικά στην διάσκεψη η οποία διεξήχθη στο Casa de la Cultura του Εκουαδόρ στο Κίτο (Castan Broto, 2017).

Η πρώτη συνεδρίαση της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής για το Habitat III πραγματοποιήθηκε στην Νέα Υόρκη, την έδρα των Ηνωμένων Εθνών, από την 17η έως την 18η Σεπτεμβρίου 2014. Η δεύτερη συνεδρίαση της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής για το Habitat III πραγματοποιήθηκε στο Ναϊρόμπι της Κένυας, από την 14η έως την 16η Απριλίου 2015. Η τρίτη συνεδρίαση της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής πραγματοποιήθηκε από την 25η έως την 27η Ιουλίου 2016 στην Surabaya της Ινδονησίας (Habitat, 2016, Habitat, 2017).

Η διαδικασία για το Habitat III περιλαμβάνει την εκπόνηση εθνικών και περιφερειακών αναφορών που θα συγκλίνουν σε μια παγκόσμια έκθεση, για την παροχή γνώσεων βασισμένων σε αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την εφαρμογή της ατζέντας Habitat και για μια συνολική ανάλυση της παγκόσμιας κατάστασης της αστικοποίησης, καθώς και για τις ορθές πρακτικές και τα εργαλεία τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε επίπεδο παρέμβασης (Habitat, 2017). Τα έγγραφα έκδοσης του Habitat III αναπτύχθηκαν μέσα από μια συνεργατική άσκηση του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών που συντονίστηκε από την Γραμματεία του Habitat III.

Ορισμένες επίσημες περιφερειακές και θεματικές συνεδριάσεις υψηλού επιπέδου στις οποίες συμμετέχει ένα ευρύ φάσμα συμμετεχόντων ασχολούνται με τις προτεραιότητες της νέας ημερήσιας διάταξης για το αστικό περιβάλλον και τις συστάσεις πολιτικής υπό την μορφή μίας τελικής δήλωσης των συμμετεχόντων. Η τελική δήλωση από τις περιφερειακές και θεματικές συνεδριάσεις θεωρείται ως επίσημες πληροφορίες στην διαδικασία Habitat III (Issue Papers and Policy Units, 2017). Συνολικά 10 έγγραφα πολιτικής σχετικά με συναφή θέματα αναπτύσσονται

από τις Μονάδες Πολιτικής αποτελούμενες από 20 εμπειρογνώμονες, από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές (Issue Papers and Policy Units, 2017).

Η συζήτηση για το Habitat III είναι μια συνεχής διαδικασία που περιλαμβάνει προηγούμενες συνεδριάσεις των παγκόσμιων αστικών φόρουμ, ιδιαίτερα του τελευταίου που πραγματοποιήθηκε το 2014 στην Μεντεγίν της Κολομβίας και το Εθνικό Αστικό Φόρουμ για την συζήτηση σχετικά με τα εθνικά θέματα προτεραιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας των Εθνικών Εκθέσεων του ΟΗΕ. Πέραν της συμμετοχής των κυβερνήσεων στην διαδικασία μέσω της Γενικής Συνέλευσης, η δέσμευση στην Διάσκεψη περιλαμβάνει την Γενική Συνέλευση των Συνεργατών (GAP), η οποία χρησιμεύει ως πλατφόρμα διαβουλεύσεων ευρείας βάσης για μη κυβερνητικούς εταίρους, προκειμένου να αναπτυχθεί μια συναίνεση για ένα κοινό έγγραφο αποτελεσμάτων και άλλα συναφή θέματα για το Habitat III (Habitat III, 2015).

Η εκστρατεία «Together Towards» του Habitat III προωθεί επίσης μια έρευνα για την παγκόσμια πολιτότητα (2015/16) ώστε να συμπεριλάβει όλες τις συμβολές στην πορεία προς το τελικό αποτέλεσμα της Διάσκεψης μέσω δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την Νέα Ατζέντα Αστικών Περιοχών. Στο Habitat III, παρουσιάστηκε στο ευρύ κοινό από το Global Infrastructure Basel Foundation το SuRe (το πρότυπο για την αειφόρο και ανθεκτική υποδομή), ένα παγκόσμιο εθελοντικό πρότυπο που ενσωματώνει βασικά κριτήρια βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας στην ανάπτυξη υποδομών (Habitat III, 2015).

Ο πρωταρχικός στόχος και το αποτέλεσμα της διάσκεψης ήταν η συμφωνία των κρατών μελών του ΟΗΕ για την νέα αστική ατζέντα (NUA), η οποία θα χρησιμεύσει ως κατευθυντήρια γραμμή για την αστική ανάπτυξη για τα επόμενα είκοσι χρόνια (Bravo και Guaralda, 2017). Ένα «μηδενικό προσχέδιο» της νέας αστικής ατζέντας κυκλοφόρησε τον Μάιο του 2016 και στην συνέχεια διαμορφώθηκε. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών συμφώνησε επί του τελικού κειμένου τον Σεπτέμβριο του 2016 (Watson, 2016).

Η νέα αστική ατζέντα κάνει συχνές αναφορές σε σχετικές συμφωνίες των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένης της Διακήρυξης του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη που εγκρίθηκε το 1992 και της ατζέντας για την βιώσιμη ανάπτυξη

του 2030, των διεθνών κατευθυντήριων γραμμών για τον αστικό και εδαφικό σχεδιασμό, του πλαισίου Sendai για την μείωση του κινδύνου καταστροφών (2015-2030) και την συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα, οι οποίες εκδόθηκαν το 2015. Οι τέσσερις μηχανισμοί που προβλέπονται για την εφαρμογή της νέας αστικής ατζέντας είναι (NUA, 2017):

1. Εθνικές αστικές πολιτικές που προωθούν «ολοκληρωμένα συστήματα πόλεων και οικισμών» για την προώθηση της «βιώσιμης ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης».

2. Ενισχυμένη αστική διακυβέρνηση με «υγιείς θεσμούς και μηχανισμούς που ενδυναμώνουν και συμπεριλαμβάνουν τους αστικούς παράγοντες» μαζί με ελέγχους και ισορροπίες, για την προώθηση της προβλεψιμότητας, της κοινωνικής ένταξης, της οικονομικής ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος.

3. Ανανεωμένος «μακροπρόθεσμος και ολοκληρωμένος αστικός και χωροταξικός σχεδιασμός και προγραμματισμός προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η χωρική διάσταση της αστικής μορφής και να επιτευχθούν τα θετικά αποτελέσματα της αστικοποίησης».

4. Αποτελεσματικά πλαίσια χρηματοδότησης «για την δημιουργία, την διατήρηση και την διανομή της αξίας που προκύπτει από την αειφόρο αστική ανάπτυξη με έναν συνεκτικό τρόπο».

Ο αστικός σχεδιασμός είναι ο μηχανισμός με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί ένα μεγάλο μέρος της Νέας Αστικής Ατζέντας. Ειδικότερα, η Νέα Αστική Ατζέντα 51 καλεί τα μέσα πολεοδομικού σχεδιασμού και προγραμματισμού να υποστηρίξουν την αειφόρο διαχείριση και χρήση των φυσικών πόρων και της γης, την κατάλληλη πυκνότητα, τον πολυκεντρισμό και τις μικτές χρήσεις, μέσω συμπληρωματικών ή προγραμματισμένων στρατηγικών αστικής επέκτασης, ανάλογα με την περίπτωση, για την ενεργοποίηση οικονομιών κλίμακας και οικισμών, την ενίσχυση του προγραμματισμού των συστημάτων διατροφής, την ενίσχυση της αποδοτικότητας των πόρων, την ανθεκτικότητα των πόλεων και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα (Paragni, 2017). Τα συμβαλλόμενα μέρη υιοθετούν ένα μοντέλο έξυπνης πόλης όπου δεσμεύονται να υιοθετήσουν μια προσέγγιση έξυπνης πόλης που χρησιμοποιεί τις

ευκαιρίες από την ψηφιοποίηση, την καθαρή ενέργεια και τις τεχνολογίες, καθώς και τις καινοτόμες τεχνολογίες μεταφορών, προσφέροντας έτσι επιλογές για τους κατοίκους να κάνουν πιο φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές, να ενισχύσουν την βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και να δώσουν την δυνατότητα στις πόλεις να βελτιώσουν την παροχή των υπηρεσιών τους (Paragni, 2017).

Η Νέα Αστική Ατζέντα περιλαμβάνει την γλώσσα σχετικά με το «δικαίωμα στην πόλη», μια αμφισβητούμενη έννοια που αναφέρεται στον λαϊκό έλεγχο των αστικών διαδικασιών, αλλά χωρίς συγκεκριμένες συνέπειες για το ποιος θα επικρατήσει όταν τα συμφέροντα των διαφόρων μερών βρίσκονται σε σύγκρουση. Η Νέα Αστική Ατζέντα απαιτεί δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση. Η δημόσια χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται από τα οικονομικά οφέλη από την αστικοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των αξιών της γης και των ακινήτων και των έργων υποδομής. Τα αναπτυξιακά ταμεία και οι τράπεζες ανάπτυξης θεωρούνται ως ενδιάμεσοι για την αστική χρηματοδότηση (NUA, 2017).

Η ιδιωτική χρηματοδότηση προβλέπεται ειδικά για την ακίνητη περιουσία και την στέγαση. Η Νέα Αστική Ατζέντα ενθαρρύνει την συμμετοχή ποικίλου φάσματος χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης και ιδρύματα χρηματοδότησης της ανάπτυξης, οργανισμούς συνεργασίας, δανειστές του ιδιωτικού τομέα και επενδυτές, συνεταιρισμούς, χρηματιστές και τράπεζες μικροχρηματοδότησης ώστε να επενδύσουν σε οικονομικά προσιτές κατοικίες σε όλες τις μορφές τους (Habitat, 2016; NUA, 2017).

1.3 Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (SDG- Sustainable Development Goals)

Η Ατζέντα για την αειφόρο ανάπτυξη περιλαμβάνει 92 παραγράφους ενώ στην παράγραφο 51 περιγράφονται οι 17 κύριοι παγκόσμιοι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Οι σύνθετες προκλήσεις που υπάρχουν σήμερα στον κόσμο απαιτούν την κάλυψη ενός μεγάλου φάσματος ζητημάτων, έτσι οι στόχοι είναι αδιαίρετοι και εξισορροπούν τις τρεις διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης: την

οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική. Συνολικά, υπάρχουν 304 δείκτες που αξιολογούν το βαθμό συμμόρφωσης των χωρών στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το ψήφισμα του ΟΗΕ αποτελεί μια ευρεία διακυβερνητική συμφωνία η οποία περιλαμβάνει μια παγκόσμια αναπτυξιακή Ατζέντα για την περίοδο μετά το 2015 και οδηγεί σε μια νέα εποχή εθνικής δράσης και διεθνούς συνεργασίας. Οι 17 κύριοι παγκόσμιοι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης βασίζονται στις αρχές που συμφωνήθηκαν στο ψήφισμα με τίτλο "Το μέλλον που θέλουμε". Αυτό ήταν ένα μη δεσμευτικό έγγραφο της διάσκεψης του Ρίο + 20 (2012, 20-22 Ιουνίου), στην οποία μετείχαν 10047 εκπρόσωποι ΜΚΟ και άλλων "μειζόνων ομάδων" (major groups), καθώς και διαπιστευμένοι αντιπρόσωποι από 191 κράτη μέλη του ΟΗΕ και διεθνείς οργανισμούς. Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) απαρτίζονται από 169 υποστόχους (targets), ενώ ακολουθούν και επεκτείνονται (με τη συγχώνευση των θεμάτων ανάπτυξης και περιβάλλοντος) από τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (ΑΣΧ), οι οποίοι συμφωνήθηκαν από τις κυβερνήσεις το 2000. Την 1η Ιανουαρίου 2016 οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης τέθηκαν επίσημα σε ισχύ, ωστόσο, οι δείκτες μέτρησης του βαθμού υλοποίησης των στόχων αποτελούν μέρος μιας διαδικασίας βελτίωσης που θα συνεχιστεί μέχρι το 2030.

Είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι για την επίτευξη των Στόχων οι χώρες είναι απαραίτητο να κινητοποιηθούν για τον τερματισμό όλων των μορφών φτώχειας, την καταπολέμηση των ανισοτήτων και των αδικιών καθώς και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι καμιά χώρα δεν θα μένει πίσω στην υλοποίησή τους. Επιπλέον οι στόχοι επιδιώκουν να ενισχύσουν την παγκόσμια ειρήνη με μεγαλύτερη ελευθερία και ισότητα και σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι νέοι στόχοι διαφέρουν από τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας καθώς επιζητούν τη δράση όλων των χωρών (αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων), για την προώθηση της ευημερίας και την προστασία του περιβάλλοντος του πλανήτη από την κλιματική αλλαγή ενώ αναγνωρίζουν ότι η κατάργηση της φτώχειας πρέπει να συμβαδίζει με στρατηγικές στήριξης της οικονομικής ανάπτυξης και την αντιμετώπιση μιας σειράς κοινωνικών αναγκών (π.χ. εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική προστασία, ευκαιρίες απασχόλησης). Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης δεν είναι νομικά δεσμευτικοί, ωστόσο οι κυβερνήσεις πρέπει να

αναλάβουν πρωτοβουλία και να δημιουργήσουν εθνικά πλαίσια για την επίτευξη τους. Οι χώρες έχουν την πρωταρχική ευθύνη για τη συνέχιση και την επίβλεψη της προόδου που σημειώθηκε στην υλοποίηση των στόχων, πράγμα που απαιτεί ποιοτική, διάφανη και έγκαιρη συλλογή δεδομένων.

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι 17 κύριοι παγκόσμιοι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης:

Στόχος 1-Τερματισμός σε κάθε μορφή φτώχειας παγκοσμίως: Παρόλο που η ακραία φτώχεια έχει μειωθεί, περισσότερο από το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει με λιγότερο από 1,25 την ημέρα. Οι άνθρωποι ζουν σε συνθήκες φτώχειας όταν δεν διαθέτουν βασικές υπηρεσίες (π.χ. υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση), όταν βιώνουν την πείνα, τις κοινωνικές διακρίσεις και τον αποκλεισμό από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η φτώχεια πλήττει περισσότερο τα παιδιά και τις γυναίκες.

Στόχος 2-Καταπολέμηση της πείνας: Σε παγκόσμιο επίπεδο, 1 στους 9 ανθρώπους υποσιτίζεται. Η συντριπτική πλειονότητα αυτών των ανθρώπων ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ως το 2030 θα πρέπει να τερματιστεί η πείνα και όλες οι μορφές υποσιτισμού. Αυτό θα επιτευχθεί τόσο με τον διπλασιασμό της παραγωγικότητας στη γεωργία και των εισοδημάτων των μικρών παραγωγών τροφίμων όσο και με τη διασφάλιση βιώσιμων συστημάτων παραγωγής τροφίμων και την προοδευτική βελτίωση της ποιότητας του εδάφους.

Στόχος 3-Καλή υγεία και ευημερία: Έχουν σημειωθεί σημαντικά βήματα στην αύξηση του προσδόκιμου ζωής και τη μείωση της θνησιμότητας των παιδιών και των μητέρων. Επιπλέον υπάρχει πρόοδος στην αύξηση της πρόσβασης σε καθαρό νερό και αποχετευτικό σύστημα, στη μείωση της ελονοσίας, της φυματίωσης, της πολιομυελίτιδας και της εξάπλωσης του HIV/ AIDS. Ωστόσο υπάρχει ακόμη μεγάλη απόσταση για την επίτευξη αυτού του στόχου. Ο στόχος 3 στοχεύει στην επίτευξη καθολικής υγειονομικής κάλυψης ώστε να συμπεριλαμβάνεται η πρόσβαση σε βασικά φάρμακα και εμβόλια ενώ ως το 2030 πρέπει να μηδενιστεί η θνησιμότητα στα παιδιά μέχρι 5 ετών. Ακόμη πρέπει να εκλείψουν οι επιδημίες όπως το AIDS, η φυματίωση, η ελονοσία και οι νόσοι που μεταδίδονται με το νερό.

Στόχος 4-Ποιότητα Εκπαίδευσης: Ο στόχος αφορά την εξασφάλιση υψηλής

ποιότητας και ισότιμης εκπαίδευσης και την προώθηση ευκαιριών στη διά βίου μάθηση για όλους. Αν και υπάρχει πρόοδος στην πρόσβαση στην εκπαίδευση (ειδικά στο επίπεδο του δημοτικού), σήμερα 103 εκατομμύρια (περισσότερο από το 60% είναι γυναίκες) νέοι άνθρωποι παγκοσμίως δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες γραμματισμού. Πρέπει να διασφαλιστεί ότι μέχρι το 2030 όλα τα κορίτσια και τα αγόρια θα μπορούν να ολοκληρώσουν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Στόχος 5-Ισότητα των φύλων: 143 χώρες εγγυούνται την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στα συντάγματά τους. Ωστόσο άλλες 52 χώρες δεν έχουν υιοθετήσει παρόμοιες συνταγματικές ρυθμίσεις. Η επίτευξη της ισότητας των φύλων πρέπει να επιτευχθεί μέσα από την ισότιμη πρόσβαση γυναικών και ανδρών στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την αξιοπρεπή εργασία και την εκπροσώπησή στις πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η ισότητα των φύλων θα συμβάλει στη βιώσιμη οικονομία και θα ωφελήσει τις κοινωνίες και την ανθρωπότητα γενικότερα.

Στόχος 6-Πρόσβαση σε καθαρό νερό και αποχετευτικό σύστημα: Εξασφάλιση διαθεσιμότητας και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων και υγιεινής για όλους. Ο στόχος περιλαμβάνει 8 υποστόχους και 11 δείκτες αξιολόγησης της προόδου. Οι περισσότεροι πρέπει να επιτευχθούν ως το 2030 ενώ 1 ως στο 2020. Ο τερματισμός της ανοιχτής αφόδευσης θα απαιτήσει παροχή τουαλετών και αποχέτευσης για 2,6 δισεκατομμύρια ανθρώπους.

Στόχος 7-Προσιτή και καθαρή ενέργεια: Εξασφάλιση πρόσβασης σε προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη, σύγχρονη και οικονομικά προσιτή ενέργεια για όλους με παγκόσμια αύξηση της κατανάλωσης ανανεώσιμης ενέργειας. Ο στόχος αυτός απαιτεί την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για να διευκολυνθεί η πιο ανοικτή πρόσβαση στην τεχνολογία καθαρής ενέργειας μέσα από τις επενδύσεις σε υποδομές καθαρής ενέργειας.

Στόχος 8-Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη: Προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς μέσα από την εξασφάλιση πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και αξιοπρεπούς εργασίας για όλους. Ανάμεσα σε άλλα είναι αναγκαία (μέχρι το 2020) η μείωση της ανεργίας των νέων και η υλοποίηση μιας

συνολικής στρατηγικής για την απασχόληση τους. Μέχρι το 2030 πρέπει να θεσπιστούν πολιτικές που θα προωθούν τον βιώσιμο τουρισμό και θα δημιουργούν θέσεις εργασίας.

Στόχος 9-Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές: Στόχος είναι η οικοδόμηση ανθεκτικών υποδομών, η προώθηση της βιώσιμης εκβιομηχάνισης και η προώθηση της καινοτομίας.

Στόχος 10-Μείωση της οικονομικής ανισότητας: Στόχος είναι η μείωση της ανισότητας στα εισοδήματα τόσο εντός των χωρών όσο και ανάμεσα στις χώρες. Ένας από τους υποστόχους είναι η μείωση του κόστους εξαγωγής αγαθών από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Στόχος 11-Αειφόρες πόλεις και κοινότητες: Οι πόλεις και οι οικισμοί πρέπει να καταστούν ασφαλείς, ανθεκτικοί και βιώσιμοι χώροι. Μέχρι το 2030 πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ασφαλή και προσιτή στέγαση, να ενισχυθεί η αειφόρος αστικοποίηση και η ικανότητα συμμετοχικού, ολοκληρωμένου και βιώσιμου σχεδιασμού και διαχείρισης σε όλες τις χώρες. Επίσης είναι αναγκαία η υποστήριξη θετικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δεσμών μεταξύ αστικών, περιαστικών και αγροτικών περιοχών με την ενίσχυση του εθνικού και περιφερειακού αναπτυξιακού προγραμματισμού ενώ ως το 2020 πρέπει να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των πόλεων σύμφωνα με το Πλαίσιο Σεντάι για τον περιορισμό του κινδύνου καταστροφών.

Στόχος 12-Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή: Η χρήση φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων παραγωγής και η μείωση της ποσότητας των παραγόμενων αποβλήτων αποτελούν βασικές προϋποθέσεις υλοποίησης του παραπάνω στόχου. Μέχρι το 2030, τα ποσοστά ανακύκλωσης σε εθνικό επίπεδο πρέπει να αυξηθούν ενώ οι εταιρείες πρέπει να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές και να δημοσιεύουν εκθέσεις βιωσιμότητας.

Στόχος 13-Κλιματική Αλλαγή: Λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της με τη ρύθμιση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προώθηση της καινοτομίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Στόχος 14-Η Ζωή κάτω από το νερό: Οι ωκεανοί καλύπτουν το 71% της επιφάνειας της γης και είναι απαραίτητοι για να διατηρηθεί η ζωή στον πλανήτη. Τα νερά της βροχής, το πόσιμο νερό και το κλίμα ρυθμίζονται από τις θερμοκρασίες και τα ρεύματα των ωκεανών. Πάνω από 3 δισεκατομμύρια άνθρωποι εξαρτώνται από τη θαλάσσια ζωή για το βιοπορισμό τους. Οι ωκεανοί απορροφούν το 30% του συνόλου του διοξειδίου του άνθρακα που παράγεται από τον άνθρωπο και περιέχουν περισσότερα από 200000 αναγνωρισμένα είδη (ενδέχεται να υπάρχουν χιλιάδες είδη που δεν έχουν ακόμη ανακαλυφθεί). Από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης μέχρι σήμερα η θαλάσσια ρύπανση έχει φτάσει σε συγκλονιστικά επίπεδα. Η βελτίωση των ωκεανών συμβάλλει στη μείωση της φτώχειας καθώς παρέχει στις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος πηγή εισοδήματος και υγιεινής διατροφής. Η διατήρηση καθαρών παραλιών και ωκεανών στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες μπορεί να προσελκύσει τουρισμό, γεγονός που θα συμβάλει στη μείωση της φτώχειας και στην αύξηση της απασχόλησης.

Στόχος 15-Η Ζωή στη γη: Είναι αναγκαία η προστασία, αποκατάσταση και προώθηση της αιφόρου χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων. Ακόμη πρέπει να καταστεί βιώσιμη η διαχείριση των δασών και να αντιμετωπιστεί η υποβάθμιση των εδαφών. Τα παραπάνω επιβάλλουν τη διατήρηση της βιοποικιλότητας των δασικών, ερημικών και ορεινών οικοσυστημάτων,

Στόχος 16-Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί θεσμοί: Προώθηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για την βιώσιμη ανάπτυξη. Ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την εξασφάλιση των προϋποθέσεων ώστε όλοι να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη καθώς και την οικοδόμηση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμών σε όλα τα επίπεδα. Ανάμεσα σε άλλα πρέπει να επιτευχθεί η μείωση των βίαιων εγκλημάτων, της καταναγκαστικής εργασίας, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης των παιδιών

Στόχος 17-Συνεργασία για την επίτευξη των Βασικών Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης: Η αύξηση της διεθνούς συνεργασίας θεωρείται ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των προηγούμενων στόχων. Ο στόχος 17 περιλαμβάνεται για να εξασφαλιστεί ότι οι χώρες και οι οργανώσεις θα συνεργάζονται αντί να ανταγωνίζονται. Η ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μέσα από την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειρογνωμοσύνης,

τεχνολογίας και οικονομικής υποστήριξης θεωρείται κρίσιμη συνιστώσα για την γενική επιτυχία των Βασικών Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

1.4 Η συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα [Paris, 2015]

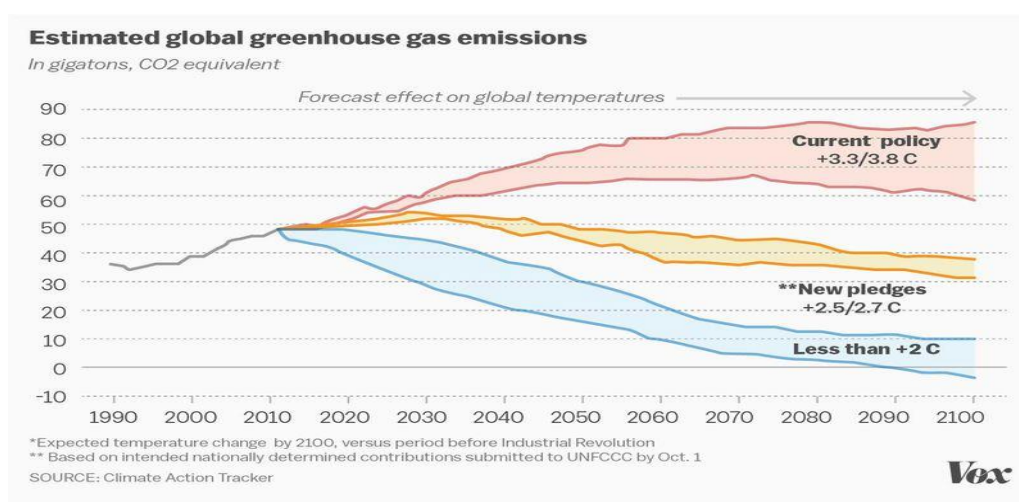
Η συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα (30 Νοεμβρίου - 12 Δεκεμβρίου 2015) ήταν η 21η ετήσια σύνοδος της διάσκεψης των συμβαλλομένων μερών στη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος (1992, UNFCCC) και η 11η σύνοδος της διάσκεψης των συμβαλλομένων μερών του πρωτόκολλου του Κιότο (1997, CMP). Αποτελεί συμφωνία ορόσημο για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την επιτάχυνση και εντατικοποίηση των δράσεων και των επενδύσεων που απαιτούνται για ένα βιώσιμο μέλλον με χαμηλές εκπομπές άνθρακα.

Η συμφωνία αποσκοπεί στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από το 2020 ενώ αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων από αντιπροσώπους 197 των Συμβαλλομένων Μερών και εγκρίθηκε με συναίνεση τους στις 12 Δεκεμβρίου 2015. Τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια της διάσκεψης του Παρισιού οι χώρες παρουσίασαν δημόσια τα ολοκληρωμένα εθνικά σχέδια δράσης για το κλίμα (NDCs) με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (π.χ. οι ΗΠΑ δεσμεύθηκαν να μειώσουν τη ρύπανση του κλίματος στις ΗΠΑ κατά 26-28% από τα επίπεδα του 2005, η Κίνα δεσμεύτηκε να μειώσει την χρήση άνθρακα κατά 60- 65% κάτω από τα επίπεδα του 2005 έως το 2030 και να αυξήσει το ποσοστό της συνολικής παροχής πρωτογενούς ενέργειας περίπου στο 20% των μη ορυκτών ενεργειακών πηγών).

Όπως κάθε διεθνής συμβιβασμός και ο συγκεκριμένος δεν είναι τέλειος: τα ανώτατα όρια εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου εξακολουθούν να είναι πολύ χαλαρά και πιθανόν να οδηγήσουν σε αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2,7 – 3 βαθμούς κελσίου πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα παραβιάζοντας το όριο των 2 βαθμών κελσίου. Το συγκεκριμένο όριο σύμφωνα με τους επιστήμονες είναι το όριο ασφάλειας ώστε οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (π.χ. ερημοποίηση, ξηρασία, πλημμύρες, καύσωνες, αύξηση της στάθμης της θάλασσας) να μην καταστούν

καταστροφικές και μη αναστρέψιμες.

Συγκεκριμένα η συμφωνία έθεσε ως στόχο την αναχαίτιση της παγκόσμιας απειλής της κλιματικής αλλαγής με την διατήρηση της παγκόσμιας αύξησης της θερμοκρασίας αρκετά κάτω από τους 2 βαθμούς Κελσίου (σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα) και τον περιορισμό της στους 1,5 βαθμούς Κελσίου ως το τέλος του 21ού αιώνα (2100). Ειδικότερα η συμφωνία απαιτεί την επίτευξη μηδενικών καθαρών ανθρωπογενών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά το δεύτερο ήμισυ του 21ου αιώνα. Επιπλέον είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο στόχος των 1,5 βαθμών Κελσίου θα απαιτήσει μηδενικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου κάπου μεταξύ 2030 και 2050.

Σχήμα 1. Εκπομπή αερίων από το φαινόμενο του θερμοκηπίου

Πηγή: Mukherjee, A., Lal, R., & Zimmerman, A. R. (2014). Effects of biochar and other amendments on the physical properties and greenhouse gas emissions of an artificially degraded soil. *Science of the Total Environment*, 487, 26-36.

Η Συμφωνία προβλέπει ότι κάθε χώρα καθορίζει, σχεδιάζει και εκθέτει τακτικά τη δική της πολιτική με στόχο τον μετριασμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη, ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι δεν υπάρχει κάποιος μηχανισμός που να υποχρεώνει τα Συμβαλλόμενα Μέρη να θέσουν συγκεκριμένους χρονικούς και ποσοτικούς στόχους αλλά κάθε νέος στόχος πρέπει να καλύπτει και να υπερβαίνει

τους προγενέστερους στόχους.

Επιπρόσθετα τα Συμβαλλόμενα Μέρη δέχθηκαν να δημοσιεύουν την πρόοδο τους σε ότι αφορά τους συμφωνημένους στόχους ανά πενταετία ενώ για την διασφάλιση κανόνων διαφάνειας και εποπτείας αποδέχθηκαν την μεταξύ τους ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις επιδόσεις τους στην υλοποίηση των στόχων. Επιπλέον τόσο η ΕΕ όσο και οι υπόλοιπες ανεπτυγμένες χώρες συμφώνησαν να συνεχίσουν την παροχή χρηματοδότησης και τεχνογνωσίας στις αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να τις βοηθήσουν να μειώσουν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και να θωρακιστούν από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Η συμφωνία του Παρισιού τέθηκε σε ισχύ στις 4 Νοεμβρίου 2016, μετά την εκπλήρωση του ελάχιστου ορίου συμμετεχόντων που την καθιστούσε ενεργή (55 χώρες που να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 55% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου), όπως αυτό προβλέφθηκε στο άρθρο 20 της συμφωνίας. Ακόμη πρέπει να αναφερθεί ότι η διαδικασία που αφορά την προσχώρηση των χωρών στην συμφωνία μετά την ενεργοποίηση της προβλέπει την κατάθεση από μέρους τους εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης στο Γενικό Γραμματέα ενώ η συμφωνία τίθεται σε ισχύ 30 ημέρες μετά από αυτή την ενέργεια. Σήμερα την συμφωνία έχουν επικυρώσει 174 χώρες από τις 197 που συμμετείχαν στις διαβουλεύσεις του Παρισιού.

Η συμφωνία σχεδιάστηκε έτσι ώστε να μην αδιαφορεί για τους μεγαλύτερους ρυπαίνοντες του πλανήτη, ενώ άνοιξε το διάλογο μεταξύ των εθνών σε ένα φλέγον διεθνές ζήτημα. Μπορεί να κατηγορήθηκε ότι ήταν υπερβολικά χαλαρή, ωστόσο ήταν ένα βήμα προς ένα ενοποιημένο μέτωπο ενάντια στην αλλαγή του κλίματος. Η Κίνα και η Ινδία, χώρες που αρχικά ήταν αντίθετες με μια τέτοια συμφωνία για το κλίμα, πλέον έχουν γίνει από τους πιο σταθερούς υποστηρικτές της σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, οι οποίες σύμφωνα με τον πρόεδρο τους Donald Trump προτίθενται να αποσυρθούν από αυτή, παρόλο που η υιοθέτηση της δεν επιφέρει καμία νομική υποχρέωση.

Σημαντικό στοιχείο για τη υιοθέτηση πολιτικών με στόχο την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ήταν η εστίαση στους φόρους επί των κλιματικών συνθηκών στις επιχειρήσεις. Με απλά λόγια, οι χειρότεροι ρυπαίνοντες στον κόσμο θα είναι οικονομικά υπεύθυνοι για την επίδραση τους στην αλλαγή του κλίματος.

Έτσι, όση περισσότερη ρύπανση προκαλεί μια εταιρεία, τόσο υψηλότερο θα είναι το κόστος αυτή της πρακτικής (150\$ ανά τόνο CO₂). Τα παραπάνω μέτρα που σχεδιάστηκαν για να βελτιώσουν την ποιότητα του αέρα και να δημιουργήσουν ταυτόχρονα μια νέα πηγή εσόδων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αντιτίθενται στην επικέντρωση του Donald Trump στη βιομηχανική επέκταση των ΗΠΑ.

Η Συμφωνία του Παρισιού αναγνωρίζει τη σημασία των δεσμεύσεων όλων των επιπέδων διακυβέρνησης και των διαφόρων φορέων, σύμφωνα με τις αντίστοιχες εθνικές νομοθεσίες των Συμβαλλομένων Μερών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία των ολοκληρωμένων, ολιστικών και ισορροπημένων προσεγγίσεων μη εμπορικού χαρακτήρα που είναι διαθέσιμες για να βοηθήσουν στην υλοποίηση των εθνικών συνεισφορών τους, στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και της εξάλειψης της φτώχειας, με συντονισμένο και αποτελεσματικό τρόπο.

Τόσο το Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στην Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) όσο και η *Συμφωνία του Παρισιού* για την Κλιματική Αλλαγή περιέχουν σημεία που αφορούν της Αστική ανάπτυξη ωστόσο με το ζήτημα αυτό η διεθνής κοινότητα καταπιάστηκε η διάσκεψη του Habitat (III) για τη στέγαση και την *αειφόρο αστική ανάπτυξη*.

Η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη στέγαση και την αειφόρο ανάπτυξη Habitat III πραγματοποιήθηκε στο Κίτο του Ισημερινού (17-20 Οκτωβρίου 2016). Στόχος της ήταν να θέσει ένα νέο παγκόσμιο πρόγραμμα για την αειφόρο αστική ανάπτυξη τα επόμενα 20 χρόνια. Η διάσκεψη ήταν η τρίτη σε σειρά (η πρώτη ήταν το 1976 και η δεύτερη το 1996) και πραγματοποιήθηκε για να αναζωογονήσει την παγκόσμια πολιτική δέσμευση για την αειφόρο ανάπτυξη πόλεων, και άλλων οικισμών (τόσο αγροτικών όσο και αστικών). Το αποτέλεσμα της διάσκεψης είναι η Νέα Αστική Ατζέντα, η οποία θέτει παγκόσμια στρατηγική γύρω από την αστικοποίηση για τις επόμενες δύο δεκαετίες. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία σε αυτή την τετραήμερη διάσκεψη συμμετείχαν 30000 άνθρωποι (εκ των οποίων 10000 ήταν διεθνείς εκπρόσωποι) από 167 χώρες. Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης πραγματοποιήθηκαν περίπου 1.000 εκδηλώσεις, μεταξύ των οποίων: 8 συνεδριάσεις

ολομέλειας, 6 συνεδριάσεις στρογγυλής τραπέζης υψηλού επιπέδου. 4 συγκροτήματα. 16 συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, 10 διάλογοι πολιτικής, 22 ειδικές συνεδριάσεις.

Πολλές εθνικές κυβερνήσεις ενέκριναν τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και υιοθέτησαν τη νέα αστική ατζέντα: δέσμευση για την αντιμετώπιση των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης από αστική άποψη. Αυτό θα βοηθήσει στην καθοδήγηση των προσπαθειών αστικής ανάπτυξης των εθνών, των πόλεων, των περιφερειών, των διεθνών χρηματοδοτών για την ανάπτυξη, των προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Σήμερα οι πόλεις και οι περιφέρειες σε όλο τον κόσμο έχουν γίνει πολύ πιο δραστήριες στις συζητήσεις σχετικά με τις στρατηγικές άμβλυνσης της κλιματικής αλλαγής και τις στρατηγικές αστικής ανάπτυξης. Το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε πόλεις και αστικές περιοχές και σχεδόν τα 2/3 των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου προέρχονται από πόλεις. Οι τάσεις αστικοποίησης αυξάνονται και έτσι τα 3/4 του παγκόσμιου πληθυσμού αναμένεται να ζουν στις πόλεις μέχρι τα μέσα του αιώνα.

Το Habitat III έλαβε συλλογικά υπόψη τις ταχέως μεταβαλλόμενες τάσεις αστικοποίησης και τους τρόπους με τους οποίους επηρεάζουν την ανθρώπινη ανάπτυξη, την περιβαλλοντική και αστική ευημερία. Προσέφερε επίσης μια ισχυρή ευκαιρία στη διεθνή κοινότητα να κατανοήσουν τα προβλήματα (φτώχεια, ποιότητα ζωής, υποβάθμιση του περιβάλλοντος, κλιματική αλλαγή) και τις ευκαιρίες (π.χ. οικονομίες κλίμακας) που δημιουργούν οι τάσεις αστικοποίησης. Το νέο δεδομένο που προέκυψε στο Habitat III είναι το γεγονός ότι τα Ηνωμένα Έθνη στο σύνολό τους συζήτησαν το ζήτημα της αστικοποίησης στο σύνολό του για πρώτη φορά. Οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να εργαστούν για να συμφωνήσουν σε μια ευρεία και συλλογική προσέγγιση στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Το Habitat III αποτέλεσε έτσι μια σημαντική ευκαιρία για τη διεθνή κοινότητα ώστε να εμπλακεί ουσιαστικά και να στρατηγικά γύρω από αυτά τα σύνθετα ζητήματα.

Το Habitat III επηρεάστηκε τόσο από τα αποτελέσματα της Συμφωνίας του Παρισιού όσο και από το Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στην

Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Η Νέα Αστική ατζέντα που αποφασίστηκε θα επηρεάσει σημαντικά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες και τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Παγκόσμια Τράπεζα, τις τράπεζες περιφερειακής ανάπτυξης και από τις κυβερνήσεις.

Κεφάλαιο 2^ο Αστική Ατζέντα της Ευρώπης

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η αναπτυξιακή πολιτική με έμφαση στη χωρική διάσταση προωθήθηκε κυρίως μετά το 2007. Ωστόσο υπήρχε μια μακρά προϊστορία. Το «αστικό πρόβλημα» αναγνωρίστηκε στη δεκαετία του 1990. Στη δεκαετία του 1990 αναδύθηκε η ιδέα ότι οι πόλεις είχαν σημασία για την ΕΕ λόγω των οξυμένων προβλημάτων που αντιμετώπιζαν καθώς και των οικονομικών τους ευκαιριών. Έτσι προέκυψε η ανάγκη για μια «ευρωπαϊκή αστική ατζέντα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την πορεία «Προς μια αστική ατζέντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (1997).

Ο κύριος στόχος της αστικής ατζέντας ήταν ο συντονισμός των προσπαθειών των κρατών μελών προκειμένου να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις παγκόσμιες προκλήσεις και να προωθήσουν μια ολοκληρωμένη και βιώσιμη αστική ανάπτυξη στην Ευρώπη. Η πολιτική ένταση αυτής της διαδικασίας ήταν μάλλον χαμηλή, ωστόσο, από το 2007 το θέμα επανήλθε. Συγκεκριμένα, ο Χάρτης της Λειψίας (2007) εξέφρασε τη συναίνεση των κρατών μελών σχετικά με τις αρχές ενός "ευρωπαϊκού μοντέλου αστικής ανάπτυξης 5" που βασίζεται στην ιδέα μιας "ολοκληρωμένης αειφόρου αστικής ανάπτυξης (Bloomfield, 2011).

Το 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Περιφερειακή Πολιτική Danuta Hübner ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου των Οικονομικών της Ιταλίας *Fabrizio Barca* την εκπόνηση μιας ανεξάρτητης έκθεσης που θα περιλαμβάνει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής συνοχής και μια σειρά προτάσεων για τη μεταρρύθμιση της για την περίοδο μετά το 2013. Η έκθεση των 250 σελίδων που δημοσιεύθηκε στις 27 Απριλίου 2008 υπογράμμισε την ανάγκη μεταρρυθμίσεων στην πολιτική συνοχής της Ένωσης. Αναλυτικότερα η έκθεση, παρουσιάζει τις θεμελιώδεις αρχές της ευρωπαϊκής πολιτικής για την πολιτική συνοχής και διατυπώνει συστάσεις για μια γενική μεταρρύθμιση, βασισμένη σε δέκα θέσεις. Η έκθεση επιβεβαιώνει ότι η πολιτική συνοχής αποτελεί ένα κεντρικό στοιχείο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η πολιτική συνοχής αναγνωρίζει ότι όλες οι περιφέρειες πρέπει να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες της οικονομικής ανάπτυξης και ότι όλοι οι πολίτες θα πρέπει να επωφελούνται από αυτήν την πολιτική, όπου και αν κατοικούν.

Η έκθεση δείχνει ότι η Ένωση χρειάζεται μια πολιτική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης προσαρμοσμένη στις ανάγκες που παρουσιάζονται κατά διαστήματα ενώ εισαγάγει την «τοποκεντρική προσέγγιση» (place-based approach) και δίνει μεγαλύτερη έμφαση "στα άτομα εντός ενός συγκεκριμένου τόπου" προβλέποντας "χωρικά στοχευόμενες" πολιτικές προσαρμοσμένες τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Η πολιτική πρέπει να μπορεί να βελτιώσει τις ευκαιρίες και να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της ΕΕ κατά την διαδικασία ενοποίησης των αγορών.

Όπως αναφέρει η έκθεση στην εισαγωγή της «Υπάρχει συναίνεση ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να εκσυγχρονίσει τον προϋπολογισμό της, να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις και να απομακρυνθεί από τη γραφειοκρατική αδράνεια και τη λογική δικαιοσύνης που μέχρι τώρα εμπόδισε την αλλαγή. Η απόφαση για αναθεώρηση του προϋπολογισμού έδωσε την ευκαιρία για κάτι τέτοιο. Αυτή η ευκαιρία είναι ακόμα διαθέσιμη. Η πολιτική συνοχής αποτελεί μέρος της αναθεώρησης, αλλά υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με τη λογική, τα αποτελέσματά της και την ανάγκη και το πεδίο των μεταρρυθμίσεων. Ο κίνδυνος λανθασμένων αλλαγών είναι υψηλός. Ο κίνδυνος να μην σημειωθεί καμία αλλαγή είναι επίσης πολύ υψηλός.

Στόχος της παρούσας έκθεσης είναι να συμβάλει στην αποτροπή αυτών των κινδύνων θέτοντας μια ατζέντα μεταρρυθμίσεων και επιδιώκοντας να ξεκινήσει μια ειλικρινής, ενημερωμένη και επίκαιρη συζήτηση σχετικά με εννοιολογικές, πολιτικές και λειτουργικές πτυχές».

Η έκθεση εξετάζει το οικονομικό σκεπτικό και τα κίνητρα μιας αναπτυξιακής πολιτικής που βασίζεται στον χώρο της ΕΕ και παρέχει μια αξιολόγηση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Επιπροσθέτως, προσδιορίζει έναν περιορισμένο αριθμό βασικών προτεραιοτήτων στις οποίες θα επικεντρωθεί η πολιτική συνοχής. Τέλος, παρουσιάζει συστάσεις σχετικά με βασικούς πυλώνες της διακυβέρνησης της πολιτικής συνοχής που προσδιορίζονται για μεταρρυθμίσεις. Η έκθεση προτείνει μια πολιτική που θα έχει βάση της τον τόπο.

Σύμφωνα με την έκθεση: 1) όλες οι περιφέρειες θα είναι επιλέξιμες για το σκοπό της πολιτικής συνοχής, ιδίως εάν δεν υπάρχει επαρκής απασχόληση του

τοπικού δυναμικού και είναι οξυμένες οι κοινωνικές ανισότητες · 2) στη διαδικασία λήψης αποφάσεων πρέπει να αποφεύγεται η διαπραγμάτευση των πόρων και η κατανομή τους μεταξύ των κρατών και περιφερειών πριν από τη διαπραγμάτευση σχετικά με τους στόχους και τα μέσα για την επίτευξή τους · 3) η συγκέντρωση σε ένα χώρο των καταναλωτών, των εργαζομένων και των εταιρειών αποτελεί σημαντικό αναπτυξιακό παράγοντα και ως εκ τούτου ευνοείται από τη δημόσια παρέμβαση. (Europra, 2010)

Η έκθεση υποστηρίζει ότι: Πρέπει να υπάρξει σαφής διάκριση μεταξύ των παρεμβάσεων πολιτικής που στοχεύουν στην αύξηση του εισοδήματος και της ανάπτυξης (στόχοι «αποτελεσματικότητας» στην ορολογία της έκθεσης) και εκείνων που αποσκοπούν στη μείωση των ανισοτήτων (στόχοι «κοινωνικής ένταξης» στην έκθεση), ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Επιπλέον πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη συνοχή με την έννοια της τοπικής πολιτικής ή της εδαφικής πολιτικής. Αυτό θα δημιουργήσει μια πανευρωπαϊκή κρίσιμη μάζα παρεμβάσεων σε κοινά συμφωνημένες προτεραιότητες ενώ θα επιτρέψει στην Επιτροπή να κατανείμει καλύτερα τους διαθέσιμους ανθρώπινους πόρους και τις ενέργειες της και να διαδραματίσει πιο ενεργό στρατηγικό ρόλο. Ακόμη πρέπει να υπάρξει μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης με βάση τους επόμενους δέκα «πυλώνες». (Europra, 2010)

Πυλώνας 1: Καινοτόμος συγκέντρωση στις βασικές προτεραιότητες και μια συντηρητική εδαφική κατανομή. Η συγκέντρωση του 55-65% της χρηματοδότησης σε 3-4 βασικές προτεραιότητες των κρατών μελών και των περιφερειών ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τις στρατηγικές καθώς και η "εδαφική συνεργασία" τους. Η επιλογή των βασικών προτεραιοτήτων πρέπει να είναι αποτέλεσμα πολιτικού διαλόγου υψηλού επιπέδου.

Πυλώνας 2: Νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολιτική συνοχής. Ένας ενισχυμένος στρατηγικός διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών (περιφερειών) που βασίζεται σε ένα ευρωπαϊκό στρατηγικό αναπτυξιακό πλαίσιο. Το αναπτυξιακό πλαίσιο πρέπει να καθορίζει τις κύριες πολιτικές καινοτομίες, να έχει σαφείς αρχές για τις βασικές προτεραιότητες και ένα κοινά αποδεκτό σύνολο δεικτών αξιολόγησης των επιδόσεων.

Πυλώνας 3: Ένα νέο είδος συμβατικής συμφωνίας (Εθνικής Στρατηγικής Αναπτυξιακής Σύμβασης) μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Η συμβατική συμφωνία θα εστιάζει στην απόδοση της πολιτικής και στις θεσμικές παρεμβάσεις που απαιτούνται. Η Επιτροπή θα συντάσσει μια στρατηγική έκθεση για τα αποτελέσματα των κρατών μελών ετησίως (μετά το τρίτο έτος εφαρμογής).

Πυλώνας 4: Ενίσχυση της διακυβέρνησης στις βασικές προτεραιότητες. Αυτό προϋποθέτει την από πριν θέσπιση μιας σειράς όρων για το θεσμικό πλαίσιο που απαιτείται για την υλοποίηση κάθε βασικής προτεραιότητας και ενός συστήματος για την αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων.

Πυλώνας 5: Ενίσχυση της αρχής της προσθετικότητας μέσω της σύνδεσης της πολιτικής συνοχής με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο η πολιτική συνοχής προσδίδει την προστιθέμενη αξία για την οποία είναι δικαιολογημένη. Εφαρμογή του κανόνα αποδέσμευσης μιας πολιτικής συνοχής σε ολόκληρη τη χώρα και όχι σε επίπεδο προγράμματος.

Πυλώνας 6: Προώθηση του πειραματισμού και κινητοποίηση των τοπικών παραγόντων μέσα από τη δημιουργία ενός ταμείου για καινοτόμες εδαφικές δράσεις και τη συμμετοχή διεθνών εμπειρογνομόνων σε τοπικό επίπεδο.

Πυλώνας 7: Προώθηση της μαθησιακής διαδικασίας: εκτίμηση των επιπτώσεων των πολιτικών συνοχής και ενθάρρυνση του σχεδιασμού και της εφαρμογής αντιστρόφων μεθόδων για την αξιολόγηση του αντίκτυπου των παρεμβάσεων πολιτικής.

Πυλώνας 8: Επανεξέταση και ενίσχυση του ρόλου της Επιτροπής ως κέντρου αρμοδιοτήτων. Σημαντική επένδυση στον ανθρώπινο δυναμικό και οργανωτικές αλλαγές στις Γενικές Διευθύνσεις της Επιτροπής, οι οποίες έχουν γενική ευθύνη για την πολιτική συνοχής, καθώς και ο πολύ καλύτερος συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων Διευθύνσεων της πολιτικής συνοχής.

Πυλώνας 9: Αντιμετώπιση της δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου με στόχο τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της Επιτροπής και την παροχή επιπρόσθετων επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους.

Πυλώνας 10: Ενίσχυση του πολιτικού συστήματος με στόχο ένα ανανεωμένο

σύστημα ελέγχων και ισορροπιών μεταξύ της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Δημιουργία ενός επίσημου Συμβουλίου για την πολιτική συνοχής με στόχο την αξιολόγηση των αποφάσεων και των αποτελεσμάτων και την έκδοση συστάσεων.

Στην Ευρώπη, όπου ο πολύ-κεντρισμός είναι υψηλός, οι οικονομίες κλίμακας και ανάπτυξης μπορούν να δημιουργηθούν μέσω δικτύων συνδέοντας μεγάλα οικιστικά συγκροτήματα. Από επιχειρησιακή άποψη, πρόκειται για αναπτυξιακά μοντέλα που ενισχύουν τόσο το σύστημα των μητροπολιτικών πόλεων όσο και το δίκτυο μεσαίων πόλεων και αγροτικών περιοχών της περιοχής με ιδιαίτερο δυναμικό και υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής ποιότητας.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής επικεντρώνεται στην καινοτομία ως καταλύτη ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας στην οποία προορίζονται οι περισσότεροι πόροι ενόψει της στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση. Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, στα τέλη Νοεμβρίου του 2013, το Συμβούλιο των Υπουργών της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία για την πολιτική συνοχής για το διάστημα 2014-2020 και για τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό. Το γεγονός αυτό καθυστέρησε την ολοκλήρωση των συμφωνιών σχετικά με τους ενιαίους κανονισμούς που ολοκληρώθηκαν το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Δεκεμβρίου 2013 και, ως εκ τούτου, τον ορισμό των ενιαίων συμφωνιών προγράμματος - ΠΑ, δηλαδή των εθνικών προγραμμάτων, καθορίζοντας για κάθε κράτος μέλος την επενδυτική στρατηγική για το διάστημα 2014-2020.

Την περίοδο αυτή η Ευρωπαϊκή πολιτική περιφερειακής συνοχής δίνει έμφαση όλο και περισσότερο στην αστική διάσταση της μέσα από τα χρηματοδοτικά πλαίσια των Διαρθρωτικών Ταμείων και άλλων πρωτοβουλιών (π.χ. αναπτυξιακή ατζέντα “Ευρώπη 2020”). Πρέπει να σχολιασθεί ότι η αστική πολιτική αυτό το διάστημα είναι εμπεδωμένη στις πολιτικές της Ένωσης παρόλη την έλλειψη σαφούς νομικής βάσης στη Συνθήκη της Ε.Ε. Την προγραμματική περίοδο 2007-2013, στα πλαίσια της πολιτικής συνοχής δόθηκαν πόροι ύψους περίπου 30 δις ευρώ. Οι πόλεις αξιοποίησαν τους πόρους μέσα από το πρόγραμμα Life + για πιλοτικές δράσεις όπως επίσης και μέσα από τα προγράμματα έρευνας, σε τομείς από την πολιτιστική κληρονομιά έως τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και τις πράσινες μεταφορές.

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι η κρίση είχε σημαντικό αντίκτυπο στις περιφέρειες και στις πόλεις σε όλη την ΕΕ. Έχει ανακοπεί ο περιορισμός των περιφερειακών οικονομικών ανισοτήτων ενώ η ανεργία έχει αυξηθεί ραγδαία σε όλες σχεδόν τις χώρες της ΕΕ. Η φτώχεια και ο αποκλεισμός έχουν επίσης αυξηθεί, μεταξύ άλλων σε πολλές πόλεις των πιο ανεπτυγμένων κρατών μελών. Η κατάσταση στην ΕΕ είναι δραματικά διαφορετική από εκείνη που ήταν στην αρχή της προηγούμενης περιόδου του 2007 όταν η Ένωση εξακολουθούσε να απολαμβάνει σταθερή περίοδο οικονομικής ανάπτυξης. Τότε τα επίπεδα των εισοδημάτων αυξάνονταν, όπως και τα ποσοστά απασχόλησης και οι δημόσιες επενδύσεις, ενώ η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός μειώνονταν και οι περιφερειακές ανισότητες συρρικνώνονταν. Ωστόσο παρά τις θετικές τάσεις, οι διαφορές μεταξύ των περιφερειών παρέμειναν ευρείες.

Η έλευση της κρίσης τα ανέτρεψε όλα. Από το 2008, το δημόσιο χρέος έχει αυξηθεί δραματικά, το εισόδημα έχει μειωθεί για πολλούς ανθρώπους σε όλη την ΕΕ, τα ποσοστά απασχόλησης έχουν μειωθεί στις περισσότερες χώρες και η ανεργία είναι υψηλότερη από ό, τι για πάνω από 20 χρόνια, ενώ η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός αυξάνονται. Ταυτόχρονα, οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά την απασχόληση και την ανεργία έχουν διευρυνθεί όπως και σε σχέση με το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ σε πολλές χώρες, ενώ σε άλλες έχουν σταματήσει να μειώνονται. Αυτές οι εξελίξεις σημαίνουν ότι οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση και τη φτώχεια είναι τώρα πολύ πιο μακριά από ότι όταν τέθηκαν σε πρώτη φάση.

Τα παραπάνω διαπιστώνονται και στην 6^η έκθεση για τη συνοχή στην ΕΕ. Αυτή η έκθεση διαφέρει από προηγούμενες εκθέσεις που διαπίστωναν θετικά στοιχεία στους στόχους της κοινωνικής συνοχής. Επιπλέον η έκθεση υπογραμμίζει τους δεσμούς της πολιτικής συνοχής με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» με τη συμπερίληψη κεφαλαίων για μια έξυπνη, χωρίς αποκλεισμούς και αειφόρο. Η πολιτική συνοχής έχει ήδη βελτιώσει την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και τη ζωή των ανθρώπων σε ολόκληρη την ΕΕ. Έχει υποστηρίξει την ίδρυση επιχειρήσεων και έχει βοηθήσει τους ανθρώπους να αποκτήσουν προσόντα και νέες θέσεις εργασίας.

Έχει διευρύνει την πρόσβαση σε ευρυζωνικές υπηρεσίες και επενδύει σε

σιδηροδρομικές μεταφορές και σε καλύτερους δρόμους στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της ΕΕ. Και έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των κατοικιών που συνδέονται με καθαρό πόσιμο νερό και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και τα Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ (ESIF) αποτελούν όλο και πιο σημαντικό μέσο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ιδίως των στόχων για την απασχόληση και τη μείωση της φτώχειας. Σε πολλά κράτη μέλη, έχουν καταστεί η κύρια πηγή χρηματοδότησης των δημόσιων επενδύσεων, τα οποία τα κράτη μέλη έχουν μειώσει για να μειώσουν τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Η ESIF θα επενδύσει περισσότερο μέχρι το 2020 σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, καινοτομία και ΜΜΕ, ποιοτική απασχόληση, κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και κοινωνική ένταξη, καθώς και στα βασικά δίκτυα ΔΕΔ-Μ και ψηφιακά δίκτυα, εκπαίδευση, κατάρτιση, δια βίου μάθηση και μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα διαχείριση.

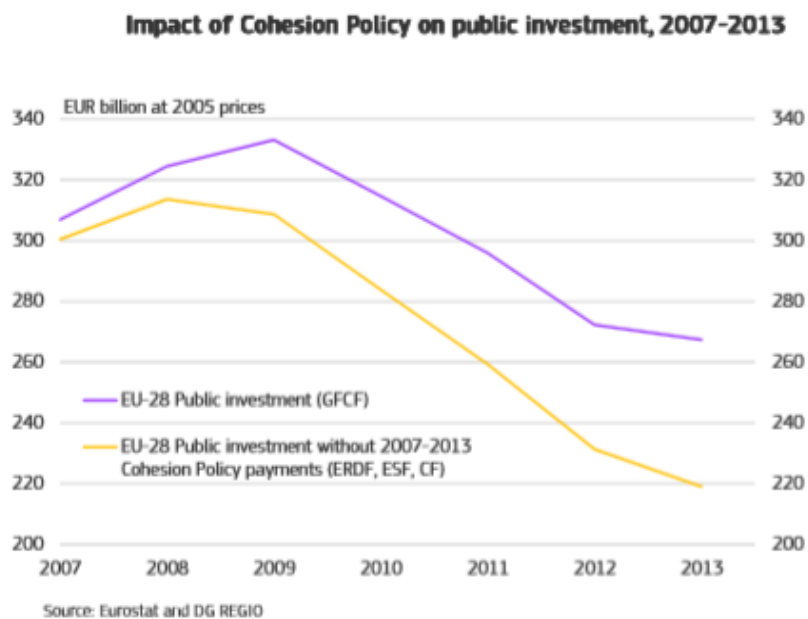
Το ευρωπαϊκό εξάμηνο και οι συστάσεις που απορρέουν από αυτό, διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη στήριξη της πολιτικής συνοχής. Το νομικό πλαίσιο για την ESIF το 2014 εισήγαγε νέους κανόνες για να διασφαλίσει ότι υπάρχει το σωστό ρυθμιστικό και μακροοικονομικό πλαίσιο για να έχει η πολιτική την μεγαλύτερη δυνατή επίδραση. Επιπλέον, η ESIF θα επενδύσει περισσότερο στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας εξαιτίας της αυξανόμενης αντίληψης ότι χωρίς καλή διακυβέρνηση δεν μπορούν να επιτευχθούν υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και περιφερειακή οικονομική σύγκλιση.

Αυτές οι αλλαγές, μαζί με μεγαλύτερη εστίαση στα αποτελέσματα, θα διασφαλίσουν ότι η πολιτική συνοχής θα αντιμετωπίσει καλύτερα τις περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις και το βιοτικό επίπεδο, ενώ παράλληλα θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020 θα καθοδηγήσει την επένδυση ενός τρίτου του προϋπολογισμού της ΕΕ για να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση και για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Αποτελεί επίσης το μεγαλύτερο επενδυτικό μέσο σε επίπεδο ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Αν και οι εθνικές κυβερνήσεις έπρεπε να εφαρμόσουν περικοπές δαπανών τα

τελευταία χρόνια για να εξισορροπήσουν τους προϋπολογισμούς τους και η ιδιωτική χρηματοδότηση περιοριζόταν λόγω της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής συνέχιζε να εισέρχεται στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες, υποστηρίζοντας τις κρίσιμες επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Η 6η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή δείχνει ότι η πολιτική συνοχής της ΕΕ βοηθά στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη μείωση των ανισοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η έκθεση αναλύει την κατάσταση της Ένωσης όσον αφορά τη συνοχή και τονίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές στην προσπάθειά τους να ξεπεράσουν τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Ειδικότερα, διαπιστώνει ότι η πολιτική συνοχής απορρόφησε τη δραματική μείωση των δημόσιων επενδύσεων, διοχετεύοντας επενδυτικούς πόρους για τους οποίους υπήρχε επιτακτική ανάγκη σε πολλά κράτη μέλη και δημιουργώντας χρηματοπιστωτική σταθερότητα που είναι ζωτικής σημασίας για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων.

Η κρίση είχε βαθιές επιπτώσεις στους εθνικούς και περιφερειακούς προϋπολογισμούς, περιορίζοντας τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης σε όλους τους επενδυτικούς τομείς. Στην ΕΕ ως σύνολο, οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν κατά 20% σε πραγματικούς όρους μεταξύ 2008 και 2013). Στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιρλανδία, η μείωση ήταν περίπου 60%. (Crescenzi et al., 2016).

Σχήμα: Επιπτώσεις της πολιτικής συνοχής στις δημόσιες επενδύσεις

Πηγή: Rodríguez-Pose, A., & Garcilazo, E. (2015). Quality of government and the returns of investment: Examining the impact of cohesion expenditure in European regions. *Regional Studies*, 49(8), 1274-1290.

Στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπου η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής είναι ιδιαίτερα σημαντική, οι δημόσιες επενδύσεις (μετρούμενες ως ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου) μειώθηκαν κατά ένα τρίτο. Χωρίς την πολιτική συνοχής, οι επενδύσεις στα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από την κρίση θα μειώνονταν κατά 50% επιπλέον. Η χρηματοδότηση της συνοχής αντιπροσωπεύει τώρα περισσότερο από το 60% του επενδυτικού προϋπολογισμού στις χώρες αυτές.

Για την περίοδο αυτή (2007-2013) πρέπει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά, η πολιτική συνοχής -ιδιαίτερα μέσω του ΕΚΤ- παρείχε στήριξη για τον εκσυγχρονισμό και τη μεταρρύθμιση των δημόσιων διοικήσεων και των δικαστικών συστημάτων στις χώρες σύγκλισης. Η στήριξη αυτή αποσκοπούσε στη βελτίωση της λειτουργίας, της προσβασιμότητας και της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών, στη διευκόλυνση της χάραξης πολιτικής και στη χάραξη πολιτικών από κοινού με τους κοινωνικούς

εταίρους και την κοινωνία των πολιτών.

Η ΕΚ ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση από τις 18 Ιουλίου έως τις 26 Σεπτεμβρίου (2014) με στόχο να διευκρινισθεί περαιτέρω η ανάγκη μιας αστικής ατζέντας της ΕΕ καθώς όλο και περισσότερες φωνές υποστήριζαν ότι οι πόλεις πρέπει να συμμετέχουν επαρκώς στη σύλληψη και την εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ και ότι οι πολιτικές της ΕΕ πρέπει να προσαρμοστούν καλύτερα στις αστικές πραγματικότητες όπου θα εφαρμοστούν. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του 2ου φόρουμ για τις πόλεις 28 τον Ιούνιο του 2015 και συνοψίζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: "Αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης για τα βασικά χαρακτηριστικά μιας αστικής ατζέντας της ΕΕ 29" (2015).

Στην Ευρώπη, οι πόλεις και οι αστικές περιοχές αποτελούν το 70% του πληθυσμού. Ωστόσο, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δεν πρόβλεψαν κανένα ειδικό εργαλείο ή πλαίσιο αστικής ανάπτυξης πριν από το 2014. Η ανακοίνωση της Επιτροπής το 2014 έθεσε τις βάσεις για μια ατζέντα για την αστική ανάπτυξη για την ΕΕ. Μια επακόλουθη δημόσια διαβούλευση κατέδειξε την επιθυμία των πολιτών της ΕΕ να αναλάβουν μεγαλύτερη συμμετοχή της Επιτροπής σε αστικά θέματα.

Παρόλο που οι πόλεις προσδιορίζονται ως κινητήρια δύναμη για την καινοτομία και την ανάπτυξη, έχουν πληγεί περισσότερο κατά τη διάρκεια της κρίσης από ότι άλλες περιοχές από την άποψη της απώλειας θέσεων εργασίας. Οι κάτοικοι των πόλεων αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε πολλά κράτη μέλη. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους οι κανόνες της νέας πολιτικής συνοχής προβλέπουν ότι το 20% τουλάχιστον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου θα πρέπει να επενδυθεί στην ενδυνάμωση της κοινωνικής ένταξης και στην καταπολέμηση της φτώχειας.

Μετά από εκτενείς συνομιλίες και διαβουλεύσεις, η Διακήρυξη της Ρίγα, τον Ιούνιο του 2015, καθόρισε την πολιτική στήριξη για την ανάπτυξη μιας Ατζέντας Αστικών Περιοχών. Η Λετονική προεδρία εργάστηκε για την προώθηση της αστικής ατζέντας στηριζόμενη τόσο στην υπουργική συμφωνία που επετεύχθη στην Αθήνα τον Απρίλιο του 2014, όσο και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων του Νοεμβρίου 2014.

Η Λετονική Προεδρία επεδίωξε να εντοπίσει τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές και μεσαίες αστικές περιοχές, Κατόπιν πρόσκλησης της Λετονικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιήθηκε η άτυπη σύνοδος των υπουργών που είναι αρμόδιοι για την εδαφική συνοχή και τα αστικά θέματα με την συμμετοχή και άλλων εκπροσώπων ευρωπαϊκών θεσμών και εκπροσώπων υποψηφίων προς ένταξη χωρών στην ΕΕ, τη Νορβηγία και την Ελβετία, τις σχετικές οργανώσεις ενδιαφερομένων και αρκετούς παρατηρητές. 12 θέματα επιλέχθηκαν να από τους υπουργούς στην Ρίγα. Κάθε ένα από αυτά τα θέματα, επικεντρώνεται σε τρεις πτυχές: τη βελτίωση της νομοθεσίας, την καλύτερη χρήση των χρηματοπιστωτικών μέσων και την καλύτερη ανταλλαγή γνώσεων.

Παράλληλα, οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων (σε θέματα αστικής φτώχειας, ένταξης μεταναστών και προσφύγων, θέσεων εργασίας και δεξιοτήτων στην τοπική οικονομία και μετάβασης στην ενέργεια) για τις Καινοτόμες Δράσεις στον Αστικό Χώρο ξεκίνησαν τον Δεκέμβριο του 2015. Οι συμμετέχοντες υπουργοί συμφώνησαν ότι είναι σημαντικό να αναπτυχθεί ένα αστικό πρόγραμμα σε επίπεδο ΕΕ που θα οδηγήσει σε καλύτερες πολιτικές για τις αστικές περιοχές, πιο συντονισμένα και αποτελεσματικά μέτρα υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης, καλύτερη συμμετοχή και συμβολή των αστικών περιοχών στην επίτευξη κοινών στόχων της ΕΕ, ανταλλαγή γνώσεων και να αυξήσει τη μάθηση.

Στη συνέχεια η ολλανδική προεδρία ξεκίνησε μια έρευνα τον Ιούλιο του 2015, καλώντας τα κράτη μέλη να επιλέξουν θέματα για την αστική ατζέντα της ΕΕ, ενώ η Επιτροπή διοργάνωσε τρία θεματικά εργαστήρια τον Σεπτέμβριο του 2015 για έξυπνες, βιώσιμες και χωρίς αποκλεισμούς πόλεις στο πλαίσιο της αστικής ατζέντας της ΕΕ. Με βάση τα στοιχεία αυτά και τα πορίσματα του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής της 27ης Μαΐου 2015, η ομάδα αστικής ανάπτυξης του Οκτωβρίου 2015 ενέκρινε ευρέως 12 θέματα για την Ατζέντα Αστικής Ανάπτυξης. Μετά από διαβουλεύσεις με τους εμπειρογνώμονες, τα κράτη μέλη, τις ΜΚΟ και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς,

Έπειτα η ολλανδική προεδρία του Συμβουλίου έδωσε ακόμη περισσότερη έμφαση στην προώθηση της αστικής ανάπτυξης και ένα σχέδιο έκδοσης του Συμφώνου του Άμστερνταμ καταρτίστηκε τον Δεκέμβριο του 2015. Τελικά η

υπογραφή του Συμφώνου του Άμστερνταμ έγινε τον Μάιο του 2016, θεσπίζοντας επίσημα το πλαίσιο της ΕΕ για την Ατζέντα Αστικών Περιοχών. Στο σύμφωνο του οι Υπουργοί επιβεβαιώνουν ότι η Αστική Ατζέντα για την ΕΕ:

1) Αποσκοπεί στη πλήρη αξιοποίηση των αστικών περιοχών για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ και των συναφών εθνικών προτεραιοτήτων

2) Επιδιώκει την καθιέρωση μιας αποτελεσματικότερης ολοκληρωμένης και συντονισμένης προσέγγισης των πολιτικών και της νομοθεσίας της ΕΕ με δυνητικό αντίκτυπο στις αστικές περιοχές και επίσης συμβάλει στην εδαφική συνοχή με τη μείωση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.

3) Προσπαθεί να εμπλέξει τις αστικές αρχές στο σχεδιασμό των πολιτικών και να ενισχύσει την αστική διάσταση αυτών των πολιτικών. Έτσι οι πόλεις θα εργαστούν με συστηματικότερο και συνεκτικότερο τρόπο για να καταστεί η πολιτική της ΕΕ πιο φιλική προς το περιβάλλον και πιο αποτελεσματική για τις πόλεις

4) Η αστική ατζέντα δεν θα δημιουργήσει νέες πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ, περιττό διοικητικό φόρτο, δομές λήψης αποφάσεων, και νέες αρμοδιότητες της ΕΕ.

Κύριος στόχος: να βελτιωθεί η εφαρμογή των επιτόπιων πολιτικών της ΕΕ και των κρατών μελών, με τη συμμετοχή των πόλεων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών που σχετίζονται με τις αστικές περιοχές, με στόχο να καταστούν αποτελεσματικότερες, αποδοτικότερες και φθηνότερες.

Η αστική ατζέντα απαιτεί οριζόντιο και κάθετο συντονισμό και ολοκληρωμένες δράσεις (σε επίπεδο ΕΕ) ενώ περιλαμβάνει 3 πυλώνες χάραξης πολιτικής και υλοποίησης:

- Εξέταση του τρόπου με τον οποίο οι κανόνες και κανονισμοί μπορούν να προσαρμοστούν ώστε να καταστούν περισσότερο αστικοί(καλύτερη νομοθεσία).
- Να βελτιωθεί η χρήση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ («καλύτερη χρηματοδότηση»).
- Να βελτιωθούν τα υφιστάμενα δίκτυα ανταλλαγής δεδομένων

(«καλύτερη γνώση»).

Ως εκ τούτου, το αναθεωρημένο πλαίσιο πολιτικής για τη συνοχή για την περίοδο 2014-2020 αναμένεται να προσθέσει νέα χαρακτηριστικά όπως η προϋπόθεση ότι τουλάχιστον το 5% των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης που διατίθενται σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο του στόχου της επένδυσης για την απασχόληση και την ανάπτυξη θα διατεθεί για ολοκληρωμένη δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Οι Αστικές Αρχές αναμένεται επίσης να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο απ' ό, τι στο παρελθόν στη διαμόρφωση των στρατηγικών και τη διαχείριση των κεφαλαίων. Ιδιαίτερη έμφαση αναμένεται να δοθεί επίσης στις Ολοκληρωμένες Εδαφικές Επενδύσεις και στην Τοπική Ανάπτυξη υπό την καθοδήγηση της Κοινότητας.

Με βάση το σύμφωνο η αστική ατζέντα θα προωθηθεί από 12 «εταιρικές σχέσεις» πολλαπλών επιπέδων. Οι εταιρικές σχέσεις θα επιτρέψουν σε πόλεις, κράτη μέλη, θεσμικά όργανα της ΕΕ και ενδιαφερόμενα μέρη, όπως ΜΚΟ και επιχειρηματικούς εταίρους, να συνεργαστούν σε ισότιμη βάση για να βρουν κοινούς τρόπους βελτίωσης των αστικών περιοχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με τη δέσμευση της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας, τα σχέδια δράσης που έχουν σχεδιαστεί από τις εταιρικές σχέσεις θα επικεντρωθούν, για παράδειγμα, στην αποτελεσματικότερη και συνεκτικότερη εφαρμογή των υφιστάμενων πολιτικών της ΕΕ στις πόλεις στους τομείς του περιβάλλοντος, των μεταφορών και της απασχόλησης. Θα επικεντρωθεί επίσης στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην κοινοτική χρηματοδότηση, στην προώθηση συνδυασμών κοινοτικών κεφαλαίων και στην ενίσχυση της βάσης γνώσεων σχετικά με τα αστικά θέματα και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Τα 12 θέματα προτεραιότητας που εντοπίστηκαν στο Σύμφωνο του Άμστερνταμ για την προώθηση της αστικής ατζέντας στην ΕΕ είναι: ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων, αστική φτώχεια, στέγαση, ποιότητα αέρα, κυκλική οικονομία, θέσεις εργασίας και δεξιότητες στην τοπική οικονομία, προσαρμογή του κλίματος (συμπεριλαμβανομένων των λύσεων πράσινης υποδομής), μεταβατική ενέργεια · Αειφόρος χρήση των γαιών και των λύσεων που βασίζονται στη φύση, αστική κινητικότητα, ψηφιακή μετάβαση, καινοτόμες και υπεύθυνες δημόσιες

συμβάσεις.

Αυτά τα θέματα προτεραιότητας αντιμετωπίζονται λαμβάνοντας υπόψη μια σειρά από διατομεακά ζητήματα που αντικατοπτρίζουν ορισμένες από τις σημαντικές πολιτικές της ΕΕ, που αφορούν ιδίως την εδαφική διάσταση: την ανάγκη να υπάρξει καλή συνεργασία μεταξύ πόλεων και αγροτικών περιοχών, τη σημασία των μικρών και μεσαίων πόλεων, την προστιθέμενη αξία ενός καλού πολεοδομικού σχεδιασμού που μπορεί να επηρεάσει την αστική εξάπλωση και τη δραστηριότητα στα αστικά κέντρα, τους δεσμούς με τη διεθνή διάσταση (κυρίως τη νέα Ατζέντα Αστικών Περιοχών και τους Στόχους Αειφόρου Ανάπτυξης), τη γενική αρχή της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου κλπ .. Οι εταιρικές σχέσεις αναλύουν τις προκλήσεις και τα σημεία συμφόρησης για να προτείνουν εστιασμένες, συγκεκριμένες και εφαρμόσιμες δράσεις με τη μορφή ενός σχεδίου δράσης που θα οριστικοποιηθεί εντός δύο ετών από την έναρξη των εργασιών τους. Οι προτάσεις τους που εγκρίθηκαν με συναίνεση καλύπτουν βελτιώσεις στη ρύθμιση, τη χρηματοδότηση και τη γνώση, αλλά μπορούν επίσης να επεκταθούν σε πολιτικές, διακυβέρνηση και πρακτικές. Η προσέγγιση αυτή λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των πόλεων και το ευρύτερο εδαφικό περιβάλλον τους, προκειμένου να συμβάλουν στον στόχο της Ένωσης.

Οι δώδεκα συμπράξεις έχουν συσταθεί σε τρεις φάσεις μεταξύ Μαΐου 2016 και Ιουνίου 2017 (τέσσερις συμπράξεις υπό την ολλανδική προεδρία, τέσσερις υπό τη σλοβακική προεδρία και τέσσερις υπό την μαλτέζικη προεδρία). Τα κράτη μέλη και οι πόλεις που συμμετείχαν έχουν προταθεί από τα κράτη μέλη, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Eurocities, το Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών καθώς και το πρόγραμμα URBACT8 και έχουν επιλεγεί από την ομάδα γενικών διευθυντών για αστικά θέματα. Ένας μεγάλος αριθμός πόλεων και εταιρών εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους να συμμετάσχουν στις συμπράξεις (με συνολικά περίπου 250 αιτήσεις).

Η κάλυψη των συμπράξεων είναι πολύ ευρεία: 22 κράτη μέλη, 84 πόλεις, 13 Γενικές Διευθύνσεις της Επιτροπής, δύο ενώσεις πόλεων (Eurocities και το Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών), η ΕΤΕπ (σε 8 εταιρικές σχέσεις) όπως ενώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, φορείς έρευνας και εκπαίδευσης και εμπορικές αντιπροσωπείες (π.χ. Εθνικοί Οργανισμοί που εργάζονται με τους

Άστεγους - Πόλις - δίκτυο ευρωπαϊκών πόλεων και περιφερειών που ασχολούνται με τις τοπικές μεταφορές -, Housing Europe). Αξίζει επίσης να υπογραμμιστεί ότι η σύνθεση των εταιρικών σχέσεων είναι ισορροπημένη με την εμπλοκή των περισσότερων κρατών μελών, με πόλεις παντός μεγέθους, όλων των μερών της ΕΕ και όλων των επιπέδων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, καθώς και με ορισμένα περιφερειακά δίκτυα πόλεων και τις περιφέρειες. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εταιρικές σχέσεις παραμένουν λειτουργικές, το μέγεθός τους περιορίζεται σε 15-20 μέλη. Επομένως, είναι ζωτικής σημασίας να εργαστούμε με πλήρη διαφάνεια και να δίνουμε φωνή και σε όσους δεν είναι μέλη της. Αυτό έγινε μέσω ενός διαδραστικού ιστοτόπου που ονομάζεται «Futurium», ο οποίος επιτρέπει σε όλους τους ενδιαφερόμενους να ενημερώνονται και να δίνουν ανάδραση (π.χ. σχετικά με τα πρώτα σχέδια σχεδίων δράσης που προτείνονται από τις εταιρικές σχέσεις), μια σειρά εργαστηρίων και επίσης μια διάσκεψη υψηλού επιπέδου που διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια από την Επιτροπή με την ονομασία «Φόρουμ πόλεων».

Η Ατζέντα Αστικής Ανάπτυξης για την ΕΕ απαιτεί την αντιμετώπιση των θεμάτων με ολοκληρωμένο τρόπο. Τα θέματα προτεραιότητας απαιτούν συμβολή και συνεργασία εμπειρογνομόνων από διαφορετικούς τομείς πολιτικής. Για παράδειγμα, η βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα αφορά εξίσου θέματα που αφορούν τις μεταφορές, την ενέργεια, την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων, τις λύσεις που βασίζονται στη φύση, την υγεία, τη διακυβέρνηση, τη στέγαση, τις υποδομές, τις επιχειρήσεις, τις κατασκευές κ.α. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, εμπειρογνώμονες από διάφορες Γενικές Διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συμμετέχουν στις εργασίες των εταιρικών σχέσεων, οι οποίες εξασφαλίζουν ότι καλύπτουν τις πολλές πολιτικές και μέσα της ΕΕ που αφορούν τις πόλεις και συνεργάζονται για την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων, συμπληρωματικότητα και να αξιοποιήσει τις συνέργειες. Προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική προσέγγιση των αστικών θεμάτων και οι συνεπείς προτάσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι εταιρικές σχέσεις συντονίζουν επίσης το έργο μεταξύ τους. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες που πάρθηκαν για να καταλήξουν οι συμβαλλόμενοι στο Σύμφωνο του Άμστερνταμ

Πρωτοβουλίες για το Σύμφωνο του Αμστερνταμ	
2015	Δράση / γεγονός / έξοδος
Ιούνιος	<ul style="list-style-type: none"> • Δημοσίευση εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη διαβούλευση με την αστική ατζέντα της ΕΕ • 2ο φόρουμ για τις πόλεις (2 Ιουνίου) • Άτυπη υπουργική συνάντηση (10 Ιουνίου): Δήλωση της Ρίγα • Έρευνα σχετικά με τους τομείς προτεραιότητας των κρατών μελών (έναρξη 11 Ιουνίου): Παρουσίαση της αστικής ατζέντας
Ιούλιος	<ul style="list-style-type: none"> • Έρευνα προθεσμίας σχετικά με τους τομείς προτεραιότητας (10 Ιουλίου)
Σεπτέμβριος	<ul style="list-style-type: none"> • Λουξεμβούργο (10 Σεπτεμβρίου): - Συζήτηση για θέματα προτεραιότητας (βάσει της έρευνας) - Συζήτηση για το έγγραφο Urban Acquis • Ψηφοφορία για την έκθεση Westphal • Ημέρα πληροφόρησης για το πρόγραμμα εργασίας «Ορίζοντας 2020» 2016-2017 «Ασφαλής, καθαρή και αποδοτική ενέργεια» • 5^η συνεδρίαση της ομάδας εμπειρογνομόνων για την εδαφική συνοχή και τα αστικά θέματα (17 Σεπτεμβρίου): Συζήτηση με τα κράτη μέλη σχετικά με τις προτεραιότητες για την πρωτοβουλία Urban Innovative Action. • Σεμινάρια για τον προσδιορισμό των δυνατοτήτων δράσης σε κάθε θέμα. (περιοχή προτεραιότητας)

Οκτώβριος	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινή συνάντηση για την αστική ατζέντα κατά τη διάρκεια των Ανοικτών Ημερών (14 Οκτωβρίου) • Συνεδρίαση της επιτροπής (21 Οκτωβρίου): - εκθέσεις προκαταρκτικών αποτελεσμάτων των μελετών οριοθέτησης - Συμπεράσματα για το έγγραφο Urban Acquis - 3 τομείς προτεραιότητας
Νοέμβριος	<ul style="list-style-type: none"> • Καθορισμός των ρόλων των πλατφορμών (URBACT, UDN κ.λπ.) • Πρώτη γραπτή διαδικασία σχετικά με το σχέδιο δήλωσης που αποστέλλεται στα μέλη του UDG • Πρόγραμμα εργασίας COM 2016 • Urban Innovative Actions πρώτη πρόσκληση (προς επιβεβαίωση)
Δεκέμβριος	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτη συνάντηση για τις εταιρικές σχέσεις γύρω από τους 2-3 πρώτους τομείς προτεραιότητας • Συνάντηση της ομάδας εμπειρογνομόνων για την εδαφική συνοχή και τα αστικά θέματα (Δεκ. 17): υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πορεία των δράσεων προς υποστήριξη της αστικής ατζέντας της ΕΕ
2016	Δράση / εκδήλωση / παραγωγή
Ιανουάριος	<ul style="list-style-type: none"> • Δεύτερη γραπτή διαδικασία σχετικά με το σχέδιο δήλωσης που αποστέλλεται στα μέλη του UDG
Φεβρουάριος	<ul style="list-style-type: none"> • Παραπομπή και έγκριση στην ολομέλεια • Δεύτερη συνάντηση για την οικοδόμηση συμπράξεων γύρω από

	τους 2-3 πρώτους τομείς προτεραιότητας
Μάρτιος	<ul style="list-style-type: none"> • Τρίτο σχέδιο γραπτής διαδικασίας για το σχέδιο δήλωσης που θα αποσταλεί στην UDG • Συνεδρίαση της ομάδας εμπειρογνομόνων για την εδαφική συνοχή και τα αστικά θέματα (θα επιβεβαιωθεί): υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πορεία των δράσεων COM για υποστήριξη της αστικής ατζέντας της ΕΕ
Απρίλιος	<ul style="list-style-type: none"> • Συνάντηση των πρωθυπουργών στο Άμστερνταμ (προς επιβεβαίωση): δήλωσης για την αστική ατζέντα • Συνάντηση του UDG (7 Απριλίου) πεδία προτεραιότητας περιεχομένου, εταιρικές σχέσεις - Σχέδιο δήλωσης συζήτησης - Συμπράξεις τελευταίας σύσκεψης πριν από την έναρξη • Πρώτο ολοκληρωμένο σχέδιο έκθεσης για την κατάσταση των ευρωπαϊκών πόλεων
Μάιος	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεδρίαση της Γενικής Διεύθυνσης (12 Μαΐου) • Συνεδρίαση της Γενικής Διεύθυνσης (30 Μαΐου): - Διαδραστική συζήτηση για τους τομείς προτεραιότητας περιεχομένου και τις εταιρικές σχέσεις - Σχέδιο δήλωσης συζήτησης • Άτυπη υπουργική συνάντηση Δήλωση της αστικής ατζέντας - Έναρξη των πρώτων εταιρικών σχέσεων • Συνάντηση κορυφής των EU City Makers (30 Μαΐου): - κοινωνικοί καινοτόμοι που παρουσιάζουν τις βέλτιστες πρακτικές και ιδέες τους για την Ατζέντα για την Αστική Ανάπτυξη

Ιούνιος	<ul style="list-style-type: none">• Ξεκίνησαν οι συνεργασίες των κρατών μελών, πόλεων και άλλων ενδιαφερομένων
---------	--

Πηγή: Savini, F., & Dembski, S. (2016). Manufacturing the creative city: Symbols and politics of Amsterdam North. *Cities*, 55, 139-147.

Κεφάλαιο 3^ο Έκθεση για την Πολιτική Συνοχή (6^η)

3.1 Έκθεση για την πολιτική συνοχής

3.1.1 Οι περιφερειακές ανισότητες μειώνονται και πάλι

Μετά την διπλή ύφεση το 2008 και το 2011, η οικονομία της ΕΕ αναπτύσσεται και πάλι. Η κρίση επηρέασε σοβαρά σχεδόν όλα τα κράτη μέλη. Ανέστειλε την μακροπρόθεσμη μείωση των ανισοτήτων του κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο, με την έναρξη της ανάκαμψης, αυτές οι ανισότητες άρχισαν να μειώνονται και πάλι με την ανάπτυξη παντού και με τα υψηλότερα ποσοστά σε χώρες με χαμηλότερα επίπεδα του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Τα πρώτα σημάδια της μείωσης των ανισοτήτων είναι επίσης εμφανή σε περιφερειακό επίπεδο σε ολόκληρη την ΕΕ. Από το 2008 και εξής, οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά στην απασχόληση και την ανεργία διευρύνθηκαν μαζί με τις ανισότητες στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το 2014, οι ανισότητες στην απασχόληση άρχισαν να μειώνονται, ακολουθούμενες από τις ανισότητες στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2015. Ωστόσο, πολλές περιφέρειες εξακολουθούν να έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ποσοστό απασχόλησης χαμηλότερο από τα επίπεδα πριν από την κρίση.

Μεταξύ του 2000 και του 2015, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε πολλές λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες άρχισε να συγκλίνει προς τον μέσο όρο της ΕΕ μέσω της ταχύτερης αύξησης της παραγωγικότητας, αλλά χάνοντας στην απασχόληση. Ο τομέας της μεταποίησης στις περιοχές αυτές έχει ως επί το πλείστον καλές επιδόσεις, γεγονός που βοήθησε τις επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν τόσο εντός της ενιαίας αγοράς όσο και παγκοσμίως. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχιση της σύγκλισης, οι περιφέρειες αυτές θα πρέπει να προωθήσουν την αλυσίδα αξίας σε δραστηριότητες με υψηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων, τεχνολογίας και καινοτομίας, ιδίως επειδή η παγκοσμιοποίηση και οι τεχνολογικές αλλαγές θα μπορούσαν να υπονομεύσουν γρήγορα τις οικονομικές τους επιδόσεις.

Οι περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ έχουν αυξηθεί ταχύτερα από ότι οι λιγότερο ανεπτυγμένες, χάρη στον συνδυασμό τόσο της παραγωγικότητας όσο και της αύξησης της απασχόλησης.

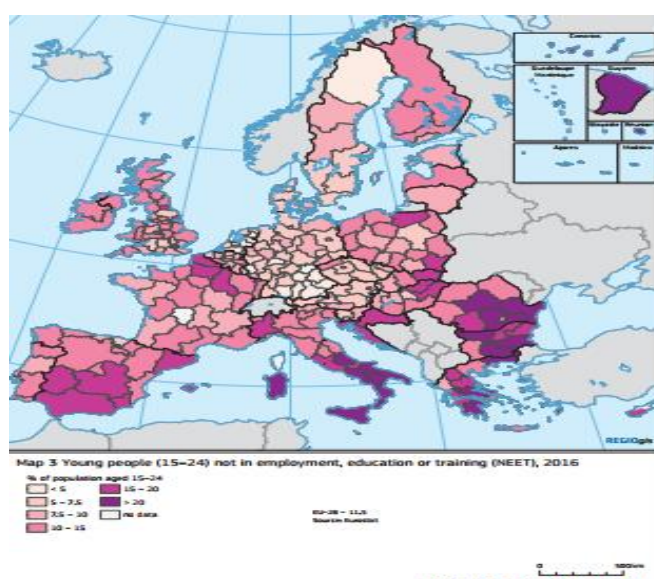
Καθώς οι περισσότερες από τις περιφέρειες με υψηλότερο ποσοστό του κατά κεφαλήν ΑΕΠ περιέχουν ένα εθνικό κεφάλαιο ή μια μεγάλη πόλη, επωφελούνται από τις οικονομίες συσσώρευσης ενώ μια μεγαλύτερη αγορά εργασίας καθιστά καλύτερη την αντιστοίχιση δεξιοτήτων. Η συγκέντρωση δραστηριοτήτων προσελκύει εξειδικευμένες υπηρεσίες και προμηθευτές. Οι επενδύσεις υποδομής στον τομέα των μεταφορών και των ΤΠΕ δημιουργούν υψηλότερες αποδόσεις, ενώ η γεωγραφική εγγύτητα των επιχειρήσεων παράγει περισσότερα αποτελέσματα καινοτομίας και γνώσης. Αυτά τα οφέλη μπορούν να επεκταθούν με την βελτίωση των δεσμών μεταξύ μεγάλων πόλεων και της ενδοχώρας τους ή μεταξύ μικρότερων πόλεων, όπου η ανταλλαγή εξειδικευμένων υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας. Ωστόσο, πολλές περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ φαίνεται να έχουν κολλήσει σε μια «παγίδα μέσου εισοδήματος».

Κατά μέσο όρο, η αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ από το 2001 έως το 2015 ήταν σημαντικά χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ο μεταποιητικός τομέας τους είναι μικρότερος και ασθενέστερος από ότι σε περιοχές με χαμηλότερο και υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το κόστος τους τείνει να είναι υπερβολικά υψηλό για να ανταγωνιστεί με τις πρώτες και τα περιφερειακά συστήματα καινοτομίας δεν είναι αρκετά ισχυρά για να ανταγωνιστούν τις τελευταίες. Προκειμένου να βελτιωθεί η απόδοσή τους, πρέπει να γίνουν πολλαπλές αλλαγές ταυτόχρονα: ισχυρότερος εξαγωγικός προσανατολισμός, μετατόπιση σε νέους τομείς και δραστηριότητες, ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας, αύξηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η παγκοσμιοποίηση έχει προκαλέσει σημαντικές απώλειες θέσεων εργασίας σε πολλές από τις περιφέρειες, αλλά η παροχή εκπαίδευσης μόνο στους απολυθέντες εργαζομένους δεν εξασφαλίζει την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την διαρθρωτική μεταρρύθμιση που απαιτείται.

3.1.2 Απασχόληση και ανεργία

Το 2016, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών στην ΕΕ ξεπέρασε για πρώτη φορά το επίπεδο πριν από την κρίση. Στο 71% είναι υψηλότερο κατά 1 εκατοστιαία μονάδα από ότι το 2008, αλλά είναι πολύ χαμηλότερο από τον

στόχο του 75% για το 2020 που θέτει η στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η κατάσταση, ωστόσο διαφέρει σημαντικά σε ολόκληρη την ΕΕ. Το ποσοστό ανεργίας σε ολόκληρη την ΕΕ μειώθηκε από 10,9% το 2013 σε 8,6% το 2016 και 7,7% το 2017, ενώ το 2008 ήταν υψηλότερο από 7%. Σε ορισμένες χώρες το ποσοστό είναι χαμηλότερο από το 2008, αλλά σε άλλες εξακολουθεί να είναι τουλάχιστον 5 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο. Οι περιφερειακές ανισότητες στα ποσοστά ανεργίας δεν είχαν μειωθεί μέχρι το 2016, αλλά είχαν σταματήσει να διευρύνονται σε μεγάλο βαθμό. Ωστόσο, ιδιαίτερα τα άτομα κάτω των 25 ετών εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην απόκτηση εργασίας (βλ. Χάρτη 1)

Χάρτης 1

Παρόλο που σημειώθηκε κάποια πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» μεταξύ του 2010 και του 2015, ο ρυθμός προόδου δεν επαρκεί για την επίτευξη αυτών των στόχων έως το 2020. Οι πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες πλησιάζουν περισσότερο στην επίτευξη των προσπαθειών τους, αλλά οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες σημειώνουν μεγαλύτερη πρόοδο προς την κατεύθυνση αυτή έως το 2015. Οι περιφέρειες που βρίσκονται σε μετάβαση (αυτές που βρίσκονται στο ενδιάμεσο επίπεδο) δεν σημείωσαν σχεδόν καμία πρόοδο μέχρι τότε και θα ξεπεραστούν από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες έως το 2020, εάν οι τάσεις παραμείνουν ως έχουν. Οι αγροτικές περιοχές απέχουν περισσότερο από την επίτευξη των στόχων της ΕΕ, αλλά πραγματοποίησαν μεγαλύτερη πρόοδο από ότι οι

πόλεις, οι κωμοπόλεις και τα προάστια μέχρι το 2015.

3.1.3 Πληθυσμιακή εξέλιξη

Για πρώτη φορά, οι θάνατοι ξεπέρασαν τον αριθμό των γεννήσεων στην ΕΕ το 2015, γεγονός που ενισχύει τον αντίκτυπο της μετανάστευσης και της κινητικότητας στον περιφερειακό πληθυσμό (Χάρτης 4). Οι μεγάλες διαφορές στην ανεργία και το εισόδημα σε όλη την ΕΕ ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να κινούνται για να βρουν καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης ή/και για να αποφύγουν την ανεργία και την φτώχεια. Οι κινήσεις κυριαρχούσαν από την ΕΕ των 13 κρατών-μελών στην ΕΕ των 15 και στην ΕΕ των 13 από τις αγροτικές περιοχές στις πρωτεύουσες και τις άλλες μεγάλες πόλεις. Σε πολλές περιοχές, αυτό οδήγησε σε γρήγορες μεταβολές του πληθυσμού, οι οποίες άσκησαν πίεση στις δημόσιες υποδομές και τις υπηρεσίες, είτε για την αναβάθμιση είτε για την σμίκρυνσή τους.

Στο πρόσφατο παρελθόν η ΕΕ σημείωσε επίσης απότομη αύξηση των αιτούντων άσυλο, φθάνοντας στο 1,2 εκατομμύρια αιτήσεις για πρώτη φορά τόσο το 2015 όσο και το 2016. Η διασφάλιση της αποτελεσματικής ενσωμάτωσης όλων των προσφύγων ή των μεταναστών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ είναι σημαντική για την συνοχή και την μελλοντική ευημερία. Η βελτίωση των δεξιοτήτων τους που θα τους βοηθήσουν να βρουν δουλειά, να ιδρύσουν μια επιχείρηση, να έχουν καλύτερη πρόσβαση στην χρηματοδότηση και να αντιμετωπίσουν τις διακρίσεις διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη αυτού του στόχου.

3.1.4 Οι πόλεις συνδυάζουν τις ευκαιρίες με τις προκλήσεις

Παρά την αυξανόμενη συγκέντρωση των θέσεων εργασίας στις πόλεις, το μερίδιο των νοικοκυριών χαμηλής έντασης εργασίας είναι το υψηλότερο στις πόλεις της ΕΕ των 15. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ μειώθηκε στο προ της κρίσης επίπεδο. Στην ΕΕ των 13, είναι ακόμη χαμηλότερο από ότι πριν από την κρίση, αλλά στην ΕΕ των 15 παραμένει υψηλότερο από ότι στο παρελθόν σε πόλεις, κωμοπόλεις και προάστια. Αυτό υπογραμμίζει το γεγονός ότι υπάρχει φτώχεια

ακόμη και σε σχετικά ευημερούσες πόλεις. Οι πόλεις είναι πιο αποδοτικές όσον αφορά στην ενέργεια και την χρήση γης και προσφέρουν την δυνατότητα ενός τρόπου ζωής με χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Ταυτόχρονα, η ατμοσφαιρική ρύπανση με όλες τις επιζήμιες επιπτώσεις της στην ανθρώπινη υγεία παραμένει ανησυχητική σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις.

Οι ολοκληρωμένες στρατηγικές μπορούν να έχουν μεγάλο αντίκτυπο στις πόλεις. Για παράδειγμα, η βελτίωση των αστικών μεταφορών μπορεί να μειώσει την συμφόρηση, να καταστήσει τις επιχειρήσεις πιο παραγωγικές και να συνδέσει τις υποβαθμισμένες γειτονιές. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να συμβάλουν στην ένταξη των μεταναστών, στην προώθηση της καινοτομίας και στην παροχή δεξιοτήτων στην τοπική αγορά εργασίας. Οι λύσεις που βασίζονται στην φύση, όπως οι αστικές περιοχές πρασίνου, μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής, την ποιότητα του αέρα και την βιοποικιλότητα.

3.1.5. Οι επενδύσεις στην καινοτομία, τις δεξιότητες και τις υποδομές είναι ανεπαρκείς

Συνολικά, η καινοτομία στην ΕΕ παραμένει ιδιαίτερα συγκεντρωμένη σε περιορισμένο αριθμό περιφερειών. Στα βορειοδυτικά κράτη μέλη, οι καλές διαπεριφερειακές συνδέσεις, το εργατικό δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης και το ελκυστικό επιχειρηματικό περιβάλλον επέτρεψαν στις γειτονικές περιοχές να επωφεληθούν από την εγγύτητά τους στις σχετικές περιφέρειες. Στα νοτιότερα και ανατολικά κράτη μέλη, οι επιδόσεις στην καινοτομία είναι πιο αδύναμες και οι περιφέρειες κοντά σε κέντρα καινοτομίας - κυρίως οι πρωτεύουσες - δεν επωφελούνται από την εγγύτητά τους. Αυτό απαιτεί πολιτικές που συνδέουν επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα και εξειδικευμένες επιχειρηματικές υπηρεσίες μεταξύ των περιφερειών. Η μεγαλύτερη επένδυση σε δεξιότητες θα μπορούσε να συμβάλει στην βελτίωση της οικονομικής ανάπτυξης με την μείωση του χάσματος δεξιοτήτων και την μείωση της φτώχειας, της ανεργίας των νέων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι δημόσιες επενδύσεις στην ΕΕ παραμένουν ακόμη χαμηλότερες από το επίπεδο πριν από την κρίση, με σημαντικά κενά σε ορισμένες από τις χώρες που πλήττονται περισσότερο από την κρίση. Θα χρειαστούν περισσότερες επενδύσεις για

την ολοκλήρωση του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (TEN-T) και των συνδέσεων με αυτό. Οι βασικές ευρυζωνικές υπηρεσίες είναι προσιτές σε όλα τα νοικοκυριά στην ΕΕ, αλλά η πρόσβαση επόμενης γενιάς - η οποία είναι πολύ ταχύτερη - διατίθεται μόνο στο 40% των κατοίκων της υπαίθρου σε σύγκριση με το 90% των αστικών.

3.1.6. Επενδύσεις Ενεργειακής Πολιτικής

Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε στον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν φθάσει ή πλησιάζουν στην επίτευξη των εθνικών στόχων για το 2020 όσον αφορά στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτό εν μέρει διευκολύνθηκε από την κρίση που περιόρισε την οικονομική δραστηριότητα. Η τρέχουσα ανάκαμψη μπορεί συνεπώς να θέσει σε κίνδυνο αυτά τα επιτεύγματα. Η επίτευξη των πιο φιλόδοξων στόχων της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 40% και το μερίδιο 27% σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2030 θα απαιτήσει μεγαλύτερη προσπάθεια. Η πρόσφατη συμφωνία για το κλίμα (COP21) δεσμεύει επίσης τις κυβερνήσεις να αξιολογούν ανά πενταετία εάν απαιτούνται πιο φιλόδοξοι στόχοι.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ΕΕ για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υπάρχει ανάγκη μετάβασης προς ενεργειακά αποδοτικότερες και καθαρότερες μεταφορές και αποτελεσματικότερη χρήση των υφιστάμενων υποδομών μεταφορών. Οι δρόμοι παραμένουν ο κυρίαρχος τρόπος μεταφοράς τόσο για τους επιβάτες όσο και για τα φορτία και πρέπει να γίνουν περισσότερα για να αυξηθεί η χρήση των σιδηροδρομικών και των πλωτών οδών καθώς και των δημόσιων συγκοινωνιών.

Οι κλιματικές αλλαγές θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε πολλές περιφέρειες της ΕΕ. Θα προκληθούν αλλαγές στο περιβάλλον, οι οποίες συχνά θα είναι δαπανηρές για την προσαρμογή και οι οποίες θα απαιτήσουν σημαντικές επενδύσεις για να καταστούν οι περιφέρειες πιο ανθεκτικές στις συνέπειες. Η κατάσταση του περιβάλλοντος στην ΕΕ έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια. Εντούτοις, βασικοί

περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως η ανανεώσιμη ενέργεια, η ενεργειακή απόδοση, η ποιότητα του αέρα και σε ορισμένα κράτη μέλη, η επεξεργασία των λυμάτων παραμένουν ανεκπλήρωτοι.

3.1.7. Συνεργασία και υπέρβαση των εμποδίων στα σύνορα της ΕΕ

Η ΕΕ ανέκαθεν υποστήριζε την εδαφική συνεργασία, η οποία διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο τόσο στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων των εσωτερικών συνόρων όσο και στην παροχή καινοτόμων λύσεων στους Ευρωπαίους όσον αφορά στην έρευνα, τα περιβαλλοντικά ζητήματα, τις μεταφορές, την εκπαίδευση, την ενέργεια, την υγειονομική περίθαλψη, την ασφάλεια και την κατάρτιση. Η εδαφική συνεργασία μπορεί επίσης να βοηθήσει τις χώρες και τις περιφέρειες να εντοπίσουν λύσεις σε κοινά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με νέες παγκόσμιες προκλήσεις. Τα προγράμματα συνεργασίας συνέβαλαν στην διεύρυνση της οικονομίας της γνώσης σε όλη την Ευρώπη, με την αύξηση της ικανότητας E&A και την μεταφορά τεχνογνωσίας μεταξύ των περιφερειών, την τόνωση των επενδύσεων στις ΜΜΕ και την διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών.

Έχουν βελτιώσει την διασυνοριακή προσβασιμότητα, την από κοινού διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, παρά την εξάλειψη πολλών θεσμικών και κανονιστικών εμποδίων, τα σύνορα εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδια στην κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, ανθρώπων, κεφαλαίων και ιδεών. Η άρση αυτών των εμποδίων θα μπορούσε να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη και να βελτιώσει την πρόσβαση στις υπηρεσίες στις εν λόγω περιφέρειες, αλλά θα βοηθήσει επίσης τις ευρωπαϊκές οικονομίες να επωφεληθούν πλήρως από τα οφέλη της ολοκλήρωσης.

3.1.8 Η βελτίωση της ποιότητας της διακυβέρνησης και η υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα τονώσουν την ανάπτυξη

Η χαμηλή ποιότητα διακυβέρνησης παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και μειώνει τον αντίκτυπο των δημόσιων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων

εκείνων που συγχρηματοδοτούνται από την πολιτική συνοχής. Η αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Υπάρχουν επίσης σημαντικές ανισότητες σε αρκετές από αυτές (βλ. Χάρτη 6). Η βελτίωση των θεσμών θα ενίσχυε τον αντίκτυπο της πολιτικής συνοχής. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν τον ανταγωνισμό, το επιχειρηματικό περιβάλλον, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, τις αγορές εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας μπορούν να έχουν σημαντικά οφέλη όσον αφορά στην παραγωγικότητα και την αύξηση της απασχόλησης. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις περιφέρειες και τις χώρες όπου η παραγωγικότητα έχει βελτιωθεί ελάχιστα την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις που απαιτούν κυρίως κανονιστικές και διοικητικές αλλαγές χωρίς επενδύσεις δεν συνδέονται επί του παρόντος με την πολιτική συνοχής. Σύμφωνα με την έκθεση Doing Business, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη διάκεινται φιλικά προς τις επιχειρήσεις. Η κατάσταση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μπορεί επίσης να διαφέρει εντός των χωρών λόγω των διαφορών στην αποτελεσματικότητα των τοπικών αρχών.

Οι ανοικτές και διαφανείς δημόσιες συμβάσεις είναι απαραίτητες για την προώθηση της ανάπτυξης και την επιβράβευση των πιο αποδοτικών επιχειρήσεων. Ωστόσο, η χρήση ανοικτών διαδικασιών, η ένταση του ανταγωνισμού και η ταχύτητα λήψης αποφάσεων καθώς και ο κίνδυνος διαφθοράς διαφέρει σημαντικά μεταξύ των περιφερειών. Για να τονωθεί η οικονομική ανάπτυξη και ο αντίκτυπος της πολιτικής συνοχής στις περιφέρειες της ΕΕ, πρέπει να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια των δημόσιων θεσμών, καθώς και η αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης. Απαιτούνται επίσης μεταρρυθμίσεις για την μείωση των ρυθμιστικών εμποδίων και την βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας.

3.1.9 Οι εθνικές δημόσιες επενδύσεις δεν έχουν ανακάμψει πλήρως ακόμη

Η οικονομία της ΕΕ ανακάμπτει σταδιακά από μια παρατεταμένη περίοδο κρίσης η οποία χαρακτηρίστηκε από σημαντική μείωση των επενδύσεων σε πολλά κράτη μέλη και περιφέρειες. Οι συνολικές επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ υποχώρησαν και δεν έχουν αυξηθεί. Καθώς η οικονομία της ΕΕ έχει αρχίσει να

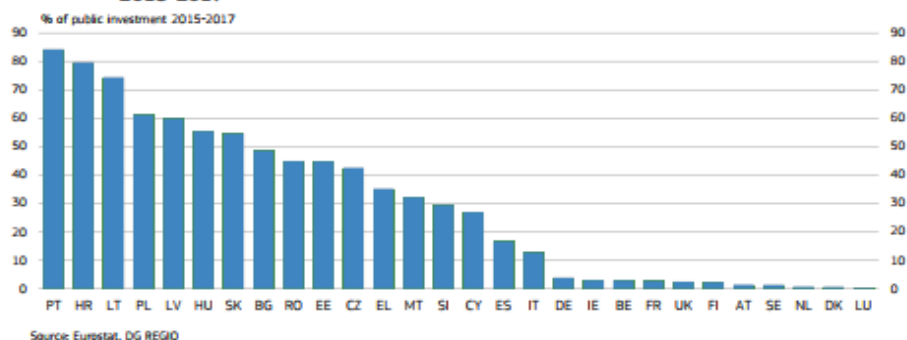
ανακάμπτει, το δημόσιο χρέος στα κράτη μέλη έχει αρχίσει να μειώνεται από το ανώτατο όριο του 87%, αλλά εξακολουθεί να είναι πολύ πάνω από το επίπεδό του το 2007, στο 58%. Ως αποτέλεσμα της πίεσης στα δημόσια οικονομικά, οι δημόσιες επενδύσεις στην ΕΕ μειώθηκαν από 3,4% του ΑΕΠ το 2008 σε 2,7% το 2016.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, η μείωση των δαπανών που είναι φιλικές προς την ανάπτυξη ήταν σημαντική. Δεδομένου ότι τα περισσότερα από αυτά τα κράτη μέλη έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ, η μείωση θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τις ανισότητες σε ολόκληρη την ΕΕ που θα μειωθούν στο μέλλον. Οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούσαν τον πυρήνα των διαπραγματεύσεων στο ισχύον νομικό πλαίσιο των ταμείων ESI. Ένας από τους κύριους στόχους ήταν η βελτίωση της συνοχής μεταξύ των Ταμείων και της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης με σκοπό να εξασφαλιστεί ότι η αποτελεσματικότητα των δαπανών που χρηματοδοτούνται από αυτές θα υποστηρίζεται από υγιείς οικονομικές πολιτικές. Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 παρέχει στην Επιτροπή: α) την εξουσία να ζητεί αλλαγές στα προγράμματα για την αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων οικονομικής πολιτικής που συνιστά το Συμβούλιο και β) την υποχρέωση αναστολής των κεφαλαίων σε περιπτώσεις μη αποτελεσματικής δράσης του κράτους μέλους για την αντιμετώπιση υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος ή υπερβολικής μακροοικονομικής ανισορροπίας. Το SWD αξιολογεί την εφαρμογή του παρόντος άρθρου και εξηγεί γιατί η νομοθετική πρόταση για την τροποποίησή του σε αυτό το στάδιο δεν κρίνεται απαραίτητη από την Επιτροπή.

3.1.10 Ο βασικός ρόλος της πολιτικής συνοχής στις δημόσιες επενδύσεις μείωσε τον αντίκτυπο της κρίσης

Η πολιτική συνοχής αποτελεί την κύρια επενδυτική πολιτική της ΕΕ, παρέχοντας χρηματοδότηση ίση με το 8,5% των κρατικών επενδύσεων κεφαλαίου στην ΕΕ, ποσοστό που ανέρχεται σε 41% για την ΕΕ των 13 και σε ποσοστό άνω του 50% για ορισμένες χώρες (βλέπε σχήμα 1)

Figure 1 Cohesion policy funding as an estimated share of public investment, 2015-2017

Σχήμα: Χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής ως εκτιμώμενο μερίδιο των δημόσιων επενδύσεων

Πηγή: Dall'Erba, S., & Fang, F. (2017). Meta-analysis of the impact of European Union Structural Funds on regional growth. *Regional Studies*, 51(6), 822-832.

- Ο στόχος της Συνθήκης για την μείωση των ανισοτήτων, κυρίως όσον αφορά στο κατά κεφαλήν εισόδημα και το βιοτικό επίπεδο καθώς και τις ευκαιρίες κοινωνικής ένταξης και απασχόλησης
- Τα ευρωπαϊκά δημόσια αγαθά όπως η καινοτομία και η ψηφιακή υποδομή, οι δεξιότητες, η αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, η μείωση του κινδύνου καταστροφών, η ενεργειακή και περιβαλλοντική μετάβαση, η υγειονομική περίθαλψη και οι κοινωνικές επενδύσεις, οι δημόσιες και οι έξυπνες μεταφορές.
- Μεταφορά των πλεονεκτημάτων στις χώρες μη συνοχής από την αύξηση του εμπορίου και από τα διασυνοριακά, διακρατικά και διαπεριφερειακά προγράμματα

3.1.11 Η πολιτική συνοχής και το μέλλον της Ευρώπης

Η Λευκή Βίβλος για το μέλλον της Ευρώπης των 16 ξεκίνησε μια συζήτηση σχετικά με την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει η ΕΕ τα προσεχή έτη. Μαζί με τα 5 έγγραφα προβληματισμού, καλύπτει τρία βασικά συνδεδεμένα θέματα

σχετικά με την πολιτική συνοχής: 1) Πού πρέπει να επενδύσει; 2) Ποιες θα πρέπει να είναι οι επενδυτικές προτεραιότητες; 3) Πώς πρέπει να εφαρμοστεί η πολιτική; Τα ερωτήματα αυτά συνοψίζονται παρακάτω σε σχέση με τις προκλήσεις που εντοπίζονται στην παρούσα έκθεση. Δύο σημαντικές συμφωνίες που πρέπει να λάβει υπόψη η πολιτική συνοχής είναι η συμφωνία COP21 για την αλλαγή του κλίματος και οι στόχοι του ΟΗΕ για την αειφόρο ανάπτυξη για το 2030.

Το έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής σχετικά με το μέλλον των κονδυλίων της ΕΕ των 17 θέτει το ερώτημα εάν η πολιτική συνοχής θα πρέπει να επενδύσει εκτός των λιγότερο ανεπτυγμένων και διασυνοριακών περιφερειών. Από την ίδρυσή της, η πολιτική συνοχής εστιάστηκε ιδιαίτερα στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες και στην εδαφική συνεργασία. Έχει επίσης επενδύσει σε άλλους τομείς που αναφέρονται στην συνθήκη, όπως περιοχές που υπόκεινται σε βιομηχανική μετάβαση, αγροτικές περιοχές και εξόχως απόκεντρες περιοχές. Επενδύσεις έγιναν επίσης σε περιοχές με υψηλή ανεργία και υποβαθμισμένες αστικές περιοχές.

Για τις δύο τελευταίες περιόδους προγραμματισμού, η πολιτική συνοχής κάλυψε όλες τις περιφέρειες. Η παρούσα έκθεση δείχνει ότι ο αντίκτυπος της παγκοσμιοποίησης, της μετανάστευσης, της φτώχειας και της έλλειψης της καινοτομίας, της κλιματικής αλλαγής, της ενεργειακής μετάβασης και της ρύπανσης δεν περιορίζεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες. Η μελλοντική χρηματοδότηση της διασυνοριακής συνεργασίας θα πρέπει να συνεχίσει να επικεντρώνεται σε τομείς ιδιαίτερης προστιθέμενης αξίας για την ΕΕ και να επιλύει διασυνοριακά προβλήματα, όπως κενά και ελλείψεις σε διάφορους τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών. Τέλος, θα μπορούσε επίσης να ληφθεί υπόψη η συγκέντρωση κοινών δημόσιων υπηρεσιών σε γειτονικές παραμεθόριες περιοχές και οι ανάγκες δημιουργίας θεσμών.

3.2 Εθνικός Σχεδιασμός και προτεραιότητες

Η χώρα επιχειρώντας να συμβαδίσει με την εποχή έχει καταρτίσει στρατηγικές σε εθνικό επίπεδο για την αστική ανάπτυξη που συμφωνούν τόσο με την λογική του Ψηφίσματος των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στην Ατζέντα 2030

για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), τη Συμφωνία του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή και η διάσκεψη του Habitat (III) για τη στέγαση και την αειφόρο αστική ανάπτυξη.

Όσον αφορά το σχέδιο διακυβέρνησης για τον συντονισμό των εθνικών προσπαθειών για την υλοποίηση των ΣΒΑ, από τον Δεκέμβριο του 2016, με απόφαση του Έλληνα Πρωθυπουργού, η ευθύνη έχει ανατεθεί με νόμο, που εγκρίθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης (ΓΓΚ). Η Γραμματεία είναι μια μόνιμη δομή που υπάγεται απευθείας στον πρωθυπουργό ενώ ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης είναι άμεσος βοηθός του. Επίσης η ΓΓΚ είναι σε άμεση και καθημερινή επαφή τόσο με τα υπουργεία (σε όλες τις βαθμίδες), όσο και με άλλους φορείς της δημόσιας. Επιπλέον η ΓΓΚ συνεργάζεται στενά και σε καθημερινή βάση με το Ελληνικό Κοινοβούλιο σε νομοθετικά και ρυθμιστικά θέματα και συντονίζει το νομοθετικό έργο ολόκληρης της κυβέρνησης. Έτσι, είναι σε θέση να εξασφαλίσει έναν γενικότερο συντονισμό ολόκληρης της κυβέρνησης, μειώνοντας τη γραφειοκρατία σε όλες τις θεματικές πολιτικές από το σχεδιασμό έως την υλοποίηση και εξασφαλίζοντας τη συνεργασία όλων των κυβερνητικών φορέων.

Παράλληλα, το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας εξακολουθεί να είναι υπεύθυνο για την εξωτερική διάσταση των εθνικών προσπαθειών, ενώ το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι θεματικά και τεχνικά υπεύθυνο για την υλοποίηση 7 από τους 17 συνολικά ΣΒΑ (6 , 7, 11, 12, 13, 14 εν μέρει και 15). Πρέπει να σημειωθεί ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος έχει προηγούμενη εμπειρία στο θέμα καθώς διαδραμάτισε τον ρόλο του Εθνικού Εστιακού Σημείου για την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη για 20 χρόνια. (1992-2002).

Ο ρόλος του Διυπουργικού Συντονιστικού Δικτύου για τους ΣΒΑ (περιλαμβάνει εκπροσώπους από όλα τα Υπουργεία), αφορά την επίβλεψη και την καθοδήγηση των εθνικών προσπαθειών για την εφαρμογή των ΣΒΑ σε εθνικό επίπεδο. Το πρώτο βήμα για την εφαρμογή των ΣΒΑ σχετίζεται με την ανάγκη ολοκλήρωσης μιας ανάλυσης χαρτογράφησης / ανάλυσης κενών από όλα τα υπουργεία. Η διαδικασία αυτή ολοκληρώθηκε από όλα τα υπουργεία το Φεβρουάριο του 2017 και αποτύπωσε αναλυτικά ποια μέσα πολιτικής για την υλοποίηση των ΣΒΑ υπάρχουν και ποια

απουσιάζουν. Αυτή η γενική ανάλυση και χαρτογράφηση οδήγησε στον καθορισμό 8 γενικών εθνικών προτεραιοτήτων για την Ελλάδα που συνδέονται με τους ΣΒΑ. Για την Ελλάδα οι εθνικές προσπάθειες για την εφαρμογή των ΣΒΑ προσαρμοσμένων στις εθνικές συνθήκες αφορούν την:

1. Προώθηση μιας ανταγωνιστικής, καινοτόμου και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (ΣΒΑ 8,9)
2. Προώθηση της πλήρους απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους (ΣΒΑ8,4)
3. Αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και προώθηση της καθολικής πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (ΣΒΑ 1, 2, 3, 8, 10)
4. Μείωση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων και εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους (ΣΒΑ 10, 5, 4, 8, 1, 3, 11, 16)
5. Προώθηση μιας υψηλής ποιότητας και ολοκληρωμένης εκπαίδευσης για όλους (ΣΒΑ 4)
6. Ενίσχυση της προστασίας και της βιώσιμης διαχείρισης του φυσικού κεφαλαίου ως βάσης για την κοινωνική ανάπτυξη / ευημερία και μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (ΣΒΑ 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15)
7. Δημιουργία αποτελεσματικών, υπεύθυνων και διαφανών θεσμών / θεσμικών μηχανισμών (ΣΒΑ 16, 17)
8. Ενίσχυση και προώθηση ανοικτών, συμμετοχικών και δημοκρατικών διαδικασιών (ΣΒΑ 16, 17).

Οι παραπάνω εθνικές προτεραιότητες μαζί με την ανάλυση χαρτογράφησης / ανάλυσης κενών σχετικά με τους ΣΒΑ πρόκειται να συζητηθούν και να αναθεωρηθούν περαιτέρω από το Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της επεξεργασίας και της αξιολόγησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Εφαρμογή των ΣΒΑ που έχει προγραμματιστεί για το 2019.

Στο προαναφερθέν γενικό πλαίσιο, η Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική της Ελλάδας, η οποία βρίσκεται σήμερα στα τελικά στάδια της επεξεργασίας, έχει συνεκτιμήσει και την ανάγκη εφαρμογής των ΣΒΑ. Επιπλέον, υπάρχει προσπάθεια και πρόθεση να γίνουν γνωστά όλα τα προγράμματα και οι στρατηγικές των ΣΒΑ μέσω της συμμετοχής της ΓΓΚ τόσο στη νομοθεσία, γενικά στην Ελλάδα όσο και πρόσφατα στην εφαρμογή των ΣΒΑ. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να εξασφαλίσει μεγαλύτερη συνεκτικότητα στη νομοθεσία και αντιμετώπιση των συμψηφισμών από τη φάση σχεδιασμού πολιτικής ευθύς εξ αρχής, έτσι ώστε η νομοθεσία που θεσπίζεται / θεσμοθετείται, καθώς και τα διάφορα εθνικά προγράμματα και στρατηγικές που εγκρίνονται, στο εξής, να είναι συμπληρωματικές και να ευθυγραμμίζονται με τις αρχές και τους στόχους της Ατζέντας 2030.

Το Γραφείο Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών & Ευρωπαϊκών Θεμάτων είναι υπεύθυνο για την Παρακολούθηση και τον συντονισμό της υλοποίησης της Ατζέντας 2030, με βάση τις εθνικές προτεραιότητες, στο πλαίσιο ανοιχτών, συμμετοχικών και διαφανών διαδικασιών και της ανάπτυξης μιας κουλτούρας διαλόγου, συνεργασίας και αμοιβαίας μάθησης. Το γραφείο θα συντάξει την εθνική Εθελοντική Έκθεση Αξιολόγησης των ΣΒΑ στο HLPF που θα πραγματοποιηθεί στην Νέα Υόρκη τον Ιούλιο του 2018. Επίσης το γραφείο είναι υπεύθυνο για την σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Προόδου και Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής των ΣΒΑ.

Ακόμη το γραφείο προωθεί πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση τόσο των δομών του δημόσιου τομέα όσο και όλων των ενδιαφερόμενων μερών καθώς και ενέργειες για τη διασφάλιση της συνοχής των πολιτικών, μέσα από τη διαδικασία ιεράρχησης των εθνικών προτεραιοτήτων και της συνεργασίας με άλλες δομές του κέντρου της κυβέρνησης και των υπουργείων. Επιπλέον το γραφείο μέσα από τις δράσεις τους συμβάλει στην υποστήριξη και ανάδειξη των βέλτιστων πρακτικών τόσο του δημοσίου τομέα (διατομεακές διασυνδέσεις και συνοχή πολιτικών), όσο και όλων των ενδιαφερόμενων φορέων. Οι βέλτιστες πρακτικές γράφονται στις σχετικές εκθέσεις.

Έκτος από τα παραπάνω το Γραφείο Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Συντονισμό και παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των ΣΒΑ του ΟΗΕ σε

εθνικό επίπεδο. Παρακολούθηση των διαδικασιών ενσωμάτωσης του δικαίου της ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη.

- Παρακολούθηση του νομοπαρασκευαστικού έργου και των αποφάσεων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και άλλων διεθνών οργανισμών.
- Μέλος του Δικτύου της ΕΕ και του Δικτύου των Υψηλόβαθμων Αξιωματούχων των Κέντρων της Κυβέρνησης του ΟΟΣΑ.
- Ευρύ δίκτυο με υπηρεσιακά στελέχη όλων των υπουργείων, συμπεριλαμβανομένου του υπουργείου Εξωτερικών (το οποίο εκπροσωπεί τη χώρα στον ΟΗΕ) και διεθνών οργανισμών όπως ο ΟΟΣΑ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ιδιαίτερα της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Αγοράς, όπως και των ομόλογων υπηρεσιών και δομών όλων των κρατών μελών της ΕΕ.
- Συνεργασία με τις καθ ύλη αρμόδιες δομές της Βουλής.

Η Ελλάδα συμβάλει στη θεματική στόχευση του ΟΗΕ για το 2018 με συγκεκριμένους τρόπους. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μέσα από στοχευμένες δράσεις προωθεί: Τη διασφάλιση διαθεσιμότητας και βιώσιμης διαχείρισης του νερού και των συστημάτων υγιεινής (ΣΒΑ6), την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή, βιώσιμη και καθαρή ενέργεια (ΣΒΑ7), την ανάπτυξη βιώσιμων πόλεων και κοινοτήτων(ΣΒΑ 11), την προαγωγή της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής(ΣΒΑ12), τη διατήρηση και προστασία των χερσαίων οικοσυστημάτων και βιοποικιλότητας (ΣΒΑ15).

Στην χώρα μας το 2017 υπήρξαν πολλές πρωτοβουλίες για την προώθηση του δημοσίου διαλόγου με στόχο τη διαμόρφωση των κατάλληλων πολιτικών και την εφαρμογή στοχευμένων μέτρων για την αφομοίωση των αποφάσεων και των πρακτικών όπως αυτές περιέχονται στην Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρεται στη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), στη Συμφωνία του Παρισιού για την Κλιματική Αλλαγή, στη διάσκεψη του Habitat (III) για τη στέγαση και την αειφόρο αστική ανάπτυξη και στα ευρωπαϊκά κείμενα που αναλύουν την κατάσταση και τις προοπτικές της Αστικής ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα από τον Μάρτιο του 2017, διοργανώθηκαν

πολλές εκδηλώσεις με στόχο την σχετικά με τους ΣΒΑ. Οι εκδηλώσεις διοργανώθηκαν είτε από τον ιδιωτικό τομέα (π.χ. Συνδιάσκεψη της Ελληνικής Ομοσπονδίας Επιχειρήσεων /2 Μαρτίου) είτε με τη μορφή διεθνών οικονομικών φόρουμ (Οικονομική Σύνοδος Κοκκορδίας /Αθήνα, 5-6 Ιουνίου 2017) είτε από τα υπουργεία (Κοινή Διάσκεψη του Υπουργείου Εξωτερικών και της ΓΓΚ με θέμα "Πολιτική Συνοχής για την Αειφόρο Ανάπτυξη" /Αθήνα, 7 Μαρτίου 2017), είτε με την συνεργασία εθνικών και ευρωπαϊκών φορέων (εργαστήριο για τις στρατηγικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) από τη Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης /Αθήνα, πολυχώρος πολιτισμού "Αθήναις", 1 - 2 Ιουνίου 2017, ευρωπαϊκό σεμινάριο για την υλοποίηση του Προγράμματος Αστικής Ανάπτυξης για την ΕΕ από: ΕΤΕ / JASPERS, ΚΕΔΕ ΕΕΤΑΑ/ Αθήνα, ξενοδοχείο Divani Caravel 10 Ιουλίου 2017). Κλείνοντας το παρόν κεφάλαιο αξίζει να αναφερθεί ότι η χώρα μας είδη ανταμείβεται για τις προσπάθειες της να προωθήσει στις πολιτικές της τα ζητήματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Ο Δήμος Πειραιά κατάφερε να διακριθεί ανάμεσα σε 270 προτάσεις «καλών πρακτικών» που υποβλήθηκαν από 219 πόλεις (29 χωρών) στον διαγωνισμό καινοτομίας «Blue Growth Initiative», και κατέκτησε τον τίτλο «Πόλη καλής πρακτικής Urbact» (Ταλίν/ Οκτώβριος 2017).

Κεφάλαιο 4^ο Ο ρόλος των Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής

Εισαγωγικά είναι αναγκαίο να δοθούν ορισμένοι σύντομοι ορισμοί. Έπειτα από συνεχή διαβούλευση και σχεδιασμό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατάρτισε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, με κέντρο βάρους τη χωρική ανάπτυξη. Η παραπάνω διαδικασία ήταν αποτέλεσμα της έντονης επιρροής- την περίοδο 2007-2013-, στους κύκλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των ιδεών της χωρικής συνοχής και της αναπτυξιακής πολιτικής με χωρική διάσταση.

Η νέα οπτική έχει ως στόχους την ενίσχυση της απασχόλησης, την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητα του φυσικού πλούτου των χωρικών ενοτήτων. Τόσο η έκθεση Barca όσο και η 6η Έκθεση για την οικονομική, κοινωνική και χωρική συνοχή επέδρασαν σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση. Καθώς οι σύγχρονες περιφέρειες των κρατών μελών της ΕΕ αντιμετωπίζουν ένα σύνολο προβλημάτων απαιτείται μια ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη ώστε η ΕΕ να μπορέσει να ανταποκριθεί επιτυχώς σε θέματα που σχετίζονται με τις διαπεριφερειακές ανισότητες, τις ενδοπεριφερειακές, γεωγραφικές ανισότητες ειδικών ομάδων πληθυσμού και την αποδιάρθρωση τοπικών και περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων. Παράλληλα, διαπιστώνεται ότι ο αστικός χώρος πάσχει από παθογένειες όπως το άνισο αστικό.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη χωρική ανάπτυξη αποτυπώνεται στα Σύμφωνα Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών – μελών της Ένωσης. Επιπρόσθετα η Επιτροπή δημιούργησε 3 εργαλεία εφαρμογής των ολιστικών προσεγγίσεων της χωρικής ανάπτυξης: α) Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), β) Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ), γ) Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) (ΣΕΣ, 2014: 163). Τα ΤΑΠΤΟΚ είναι εργαλεία εφαρμογής τοπικών στρατηγικών (εστιάζουν στις τοπικές ανάγκες και το τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και αφορούν περιοχές μικρής κλίμακας), ενώ αποτελούν τη διάδοχη κατάσταση της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων. Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) είναι υπεύθυνες για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και

της υποβολής της στη Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΠ, η οποία ασκεί εποπτικό ρόλο. Εξαιτίας του γεγονότος ότι τα ΤΑΠΤΟΚ στοχεύουν σε πολλούς θεματικούς στόχους των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων (ΕΔΕΤ) έχει επιλεγεί η πολύ-ταμειακή χρηματοδότηση. Τα ΤΑΠΤΟΚ αφορούν υπό-περιφερειακές χωρικές ενότητες με αγροτικό ή αλιευτικό χαρακτήρα, διαπεριφερειακές χωρικές ενότητες με αγροτικό ή αλιευτικό χαρακτήρα, αστικές περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και χωρικές ενότητες που συνδυάζουν αστικές περιοχές με γειτονικές αγροτικές περιοχές, με οξυμένα προβλήματα (ΣΕΣ, 2014: 166).

Από την άλλη πλευρά οι ΒΑΑ είναι περισσότερο ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης παρά εργαλεία εφαρμογής με τη στενή έννοια του όρου. Η εφαρμογή τους πραγματοποιείται είτε μέσω των ΤΑΠΤΟΚ, είτε με την ένταξή τους σε ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) ως άξονας προτεραιότητας, είτε μέσω των ΟΧΕ. Οι ΒΑΑ αφορούν αστικές περιοχές που παρουσιάζουν οξυμένα ζητήματα υποβάθμισης, κοινωνικού αποκλεισμού, ανεργίας, εγκατάλειψης βιομηχανικών ζωνών κ.α. ενώ έχουν ως στόχους την ενίσχυση της οικονομίας, την αναζωογόνηση των ΜΜΕ, την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, την ανάσχεση της αστικής διάχυσης, τη λειτουργική ρύθμιση των χρήσεων γης και γενικά στη δημιουργία κινητήρων ανάπτυξης που θα φέρουν αναβάθμιση και αναπτυξιακή ανανέωση (ΣΕΣ, 2014: 169).

Οι ΟΧΕ λειτουργούν είτε ως μηχανισμοί εφαρμογής στρατηγικών ΒΑΑ είτε ως μηχανισμοί υλοποίησης άλλων χωρικών στρατηγικών (Εγκύκλιος, 2015: 3). Στην πρώτη περίπτωση ΟΧΕ εφαρμόζεται είτε σε χωρικές ενότητες που έχουν προβλεφθεί σε εργαλεία χωρικού σχεδιασμού (Ρυθμιστικά Σχέδια, Σχέδια Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης, Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης), είτε σε χωρικές ενότητες εντός των ορίων των δημοτικών ενοτήτων με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων είτε σε χωρικές ενότητες με έντονα βιομηχανικά, περιβαλλοντικά, οικονομικά, δημογραφικά κ.α. προβλήματα (ΣΕΣ, 2014: 169-170) είτε σε χωρικές ενότητες που χρηματοδοτούνται από τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα (Εγκύκλιος, 2015: 6). Στην δεύτερη περίπτωση υλοποιούνται είτε σε υπο-περιφερειακές χωρικές ενότητες είτε σε διαπεριφερειακές χωρικές ενότητες που αντιμετωπίζουν κοινά ζητήματα, είτε σε διασυνοριακές χωρικές ενότητες, είτε σε χωρικές ενότητες τομεακών παρεμβάσεων και δράσεων που

εντάσσονται σε ολοκληρωμένη χωρική στρατηγική, είτε σε χωρικές ενότητες που χρηματοδοτούνται από τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα (Εγκύκλιος, 2015: 5-6). Και στις δύο περιπτώσεις ο σχεδιασμός τους οφείλει να στοχεύει στη βέλτιστη δυνατή μόχλευση πόρων από πολλά ΕΔΕΤ (Εγκύκλιος, 2015: 2). Επίσης οι ΟΧΕ μπορεί να λαμβάνουν συμπληρωματική χρηματοδότηση από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» από τα ταμεία του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θαλάσσιας Ανάπτυξης (ΕΤΘΑ) (Εγκύκλιος, 2015: 2) και από άλλα χρηματοδοτικά μέσα (JESSICA, JEREMY, ELENA, HORIZON 2020 (Εγκύκλιος, 2015: 13).

Ο σχεδιασμός των ΟΧΕ στη χώρα μας ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2014 με την επίσημη σύνταξη και κατάθεση των προτεινόμενων πλάνων ΠΕΠ για τη νέα προγραμματική περίοδο (2014-2020) το. Τα 13 ΠΕΠ μετά από διαβουλεύσεις της αυτοδιοίκησης με τοπικούς ετέρους και φορείς, καταρτίστηκαν από τις Διευθύνσεις Αναπτυξιακού Σχεδιασμού των Περιφερειών. Η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (Ε.Υ.Σ.Σ.Α.) αποτελεί την επιτελική υπηρεσία για τη δρομολόγηση των ΟΧΕ στη νέα προγραμματική περίοδο ενώ είναι υπεύθυνη για την έκδοση καθοδηγητικών κατευθύνσεων και οδηγιών για τη διαχείριση, την εφαρμογή, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ΟΧΕ. Ακόμη η Επιτροπή Παρακολούθησης είναι ένα θεσμικό όργανο του ΕΣΠΑ που έχει έμμεση σχέση με τις ΟΧΕ (Εγκύκλιος, 2015: 7).

4.1 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

Τα συγκεκριμένα είναι τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013 τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο των Δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, για την κοινωνική και οικονομική συνοχή και στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Το πρόγραμμα αναφέρεται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε όλη

την Επικράτεια και προτίθενται να υλοποιήσουν επενδυτικά σχέδια στους τομείς της Μεταποίησης, του Τουρισμού, του Εμπορίου και της Παροχής Υπηρεσιών, που αποσκοπούν: α) Στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας και της διοίκησης των επιχειρήσεων, β) Στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας, γ) Στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, δ) Στην εξασφάλιση λειτουργίας επιχειρήσεων με μεθόδους φιλικότερες προς το περιβάλλον, ε) Στον εμπλουτισμό, τη διαφοροποίηση και ανάπτυξη των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού, ζ) Στην ανάπτυξη της Καινοτομίας, η) Στην εισαγωγή τεχνολογιών Πληροφορικής

Τα Επενδυτικά σχέδια Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στις δεκατρείς (13) Διοικητικές Περιφέρειες επιχορηγούμενου προϋπολογισμού, ο οποίος ανά θεματική ενότητα μπορεί να κυμαίνεται από: i) από πενήντα χιλιάδες έως τριακόσιες χιλιάδες ευρώ (50.000 έως 300.000 €) για την θεματική ενότητα «Μεταποίηση», ii) από τριάντα χιλιάδες έως διακόσιες πενήντα χιλιάδες ευρώ (30.000 έως 250.000 €) για την θεματική ενότητα «Τουρισμός», iii) από είκοσι χιλιάδες έως διακόσιες χιλιάδες ευρώ (20.000 έως 200.000 €) για την θεματική ενότητα «Εμπόριο», iv) από είκοσι χιλιάδες έως διακόσιες χιλιάδες ευρώ (20.000 έως 200.000 €) για την θεματική ενότητα «Υπηρεσίες».(ΕΣΠΑ,2017)

4.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας, η Ελλάδα χωρίζεται σε πέντε χωρικές ενότητες, στις οποίες αντιστοιχούν πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά (ΠΕΠ), ως εξής:

- ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων
- ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου

- ΠΕΠ Αττικής

Τα ΠΕΠ θα συμβάλουν στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες κάθε χωρικής ενότητας / Περιφέρειας.

Σε κάθε περίπτωση, τα ΠΕΠ για όλες τις Περιφέρειες θα καλύψουν ένα κοινό κορμό παρεμβάσεων ως εξής: α) κοινωνικές υποδομές, β) υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός, μέτρα ανάπτυξης και προστασίας της Δημόσιας Υγείας), δ) Πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς), ε) Έργα προσβασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας, ζ) Πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, η) Πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών.

4.2.1 Η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη αναφορικά με το ΕΣΠΑ

Αναφορικά με το ΕΣΠΑ, εντοπίζονται οι βασικές προκλήσεις για την Αειφόρο Αστική Ανάπτυξη (Gekas, 2014):

- Ολοκληρωμένη και στοχοθετημένη αναπτυξιακή παρέμβαση σε αστικά κέντρα σκοπεύοντας στην αποκατάσταση του οικονομικού ιστού και τη λειτουργία τους ως κινητήριων δυνάμεων στην ευρύτερη περιοχή επιρροής τους
- Η αναστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης των αστικών περιοχών
- Άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης
- Προώθηση της σχέσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον
- Η ενσωμάτωση των κεντρικών αγροτικών περιοχών σε ενοποιημένες τοπικές στρατηγικές ανάπτυξης

- Ανάκτηση του δημόσιου χώρου και ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των δομών στέγασης με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών

Οι θεματικοί στόχοι που έχουν να κάνουν με την υλοποίηση της "Αειφόρου Αστικής Ανάπτυξης" προσδιορίζονται πρωτίστως από σειρά προτεραιότητας για την τελική επιλογή των προτεινόμενων στρατηγικών από τις Διαχειριστικές Αρχές, τα ακόλουθα (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014):

(ΘΣ3) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

(ΘΣ9) καταπολέμηση της φτώχειας

(ΘΣ8) τόνωση της απασχόλησης

(ΘΣ7) τόνωση των βιώσιμων μεταφορών

(ΘΣ6) προστασία του περιβάλλοντος

(ΘΣ2) καλύτερευση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Η "βιώσιμη αστική ανάπτυξη" είναι δυνατόν, ενδεχομένως, να επεκταθεί σε μεγαλύτερο αριθμό θεματικών στόχων και επενδυτικών προτεραιοτήτων. Για την επιλογή των περιοχών εφαρμογής, είναι επιλέξιμες οι κάτωθι κατηγορίες περιοχών (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014):

- Τομείς εφαρμογής ενός κανονιστικού σχεδίου
- Περιοχές που προσδιορίζονται ως περιοχές για παρεμβάσεις αστικής ανάπλασης στα πλαίσια περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης, γενικού πολεοδομικού σχεδιασμού ή ολοκληρωμένων σχεδίων αστικής επέμβασης αναφορικά με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία.
- Ορίζονται σύμφωνα με τα όρια της Δημοτικής Ενότητας ή τα όρια ενός Γενικού Αστικού Σχεδίου ή ενός Ρυθμιστικού Σχεδίου και ο πληθυσμός τους είναι πάνω από 10.000 κατοίκους.

- Αντιμετώπιση ισχυρών προκλήσεων: οικονομική / περιβαλλοντική / κλιματική αλλαγή / δημογραφική / λειτουργική οργάνωση της πόλης.
- Περιλαμβάνουν ζώνες αποβιομηχάνισης, περιοχές που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση

Στους κλάδους αυτούς, η προσέγγιση "Urban Urban Development" θα εφαρμοστεί μέσω του Ολοκληρωμένου Εδαφικού Εργαλείου Επενδύσεων. Για περιοχές μικρότερης κλίμακας, η "Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη" είναι δυνατόν να εφαρμοστεί στο πλαίσιο της Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014).

Η «Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη» θα χρηματοδοτηθεί μέσω ΠΕΠ με τη συμπλήρωση πόρων που θα παρέχουν στις Περιφέρειες, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία».

Η επιλογή, η έγκριση και η χρηματοδότηση στρατηγικών αειφόρου αστικής ανάπτυξης θα διεξαχθούν σε ανταγωνιστική διαδικασία, με κριτήρια σχετικά με τη συνάφεια της στρατηγικής, τη συμβολή της στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος και την επάρκεια της διαχείρισης, την τεχνική ετοιμότητα και τους πόρους μόχλευσης ο χειριστής. Θα είναι υπό τη διαχειριστική ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ, με την κατάλληλη συμμετοχή των τομεακών προγραμμάτων που θα συγχρηματοδοτούν και θα διατηρούν ένα διακριτό χρηματοοικονομικό πίνακα του ΕΔΕΤ.

Οι τοπικές αρχές θα καταβάλλουν τις προτεινόμενες στρατηγικές "βιώσιμης αστικής ανάπτυξης" που θα ευθύνονται για την επιλογή μεμονωμένων δράσεων (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014).

Προτεραιότητα θα δοθεί στις στρατηγικές που προωθούν τον πλήρη πολεοδομικό σχεδιασμό και την ευρύτερη περιοχή αναφορικά με την αρχή της "συμπαγής πόλη" και προωθούν την ολοκληρωμένη ενσωμάτωση στον ενοποιημένο σχεδιασμό γης και κίνησης, την ενεργοποίηση του δυναμικού στέγασης για παραγωγικές δραστηριότητες ή τη στέγαση και την εξοικονόμηση ενέργειας, τη

μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών θορύβου, την στοχοθετημένη καταπολέμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και των κοινωνικών λειτουργιών και υπηρεσιών. Η ανάπτυξη των αστικών πράσινων και ανοιχτών χώρων, αποτελούν ενδεικτικές δράσεις (Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 2014).

Η ανάπτυξη πράσινων υποδομών με την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών στοιχείων στο αστικό περιβάλλον καθώς και η προώθηση βιώσιμων σχεδίων αστικής κινητικότητας είναι επιπλέον σημαντικές επιλογές οικονομικής αστικής ανάπτυξης, ιδίως μέσω της λειτουργίας μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων οικολογικής καινοτομίας.

Μέχρι να υιοθετηθούν κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες από την ΑΗΚ, θα εξετασθούν φυσικά τα εξής:

(α) η κάλυψη από την ΒΑΑ αστικών κέντρων με λειτουργική περιοχή με πληθυσμό άνω των 70.000,

(β) την επιλογή έως δύο στρατηγικών BDD στις περιφέρειες των οποίων ο αστικός πληθυσμός δεν υπερβαίνει το 50% του συνολικού πληθυσμού τους.

Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη, που θα εφαρμοστεί κυρίως μέσω ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων και ενδεχομένως μέσω του ΤΑΠΤΟΚ, αναμένεται να καλύψει το 6% των πόρων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ. Από αυτούς τους πόρους τουλάχιστον - και όπως προβλέπεται από τους κανονισμούς - το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ θα επενδυθεί σε Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Ανάπτυξης. Γενικά, το ΕΚΤ είναι πιο πιθανό να συμμετάσχει, ιδίως στις πιο ανεπτυγμένες και στις μεταβατικές περιφέρειες.

Ενδεικτικά, το 8% των πόρων του ΕΚΤ πρόκειται να αποτελέσει μέρος ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης.

4.2.2 Η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη σύμφωνα με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα σκιαγραφούν τις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε Περιφέρειας (ανάγκες, προβλήματα) που εμφανίζονται σε καθορισμένες χωρικές μονάδες της επικράτειας, με ολοκληρωμένα εργαλεία χωρικής ανάπτυξης που επιλέγονται για τις ανάλογες χωρικές μονάδες και τον τρόπο που συμμετέχουν στην επίτευξη των στόχων.

Συγκεκριμένα, για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της αειφόρου αστικής ανάπτυξης, όλα τα ΠΕΠ επέλεξαν το εργαλείο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ). Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της Περιφερειακής Στρατηγικής Ειδίκευσης μπορεί να θεωρηθεί ως η κινητήρια δύναμη για τον καθορισμό των στρατηγικών (Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ, 2015).

Για τους αστικούς τύπους, δίνεται προτεραιότητα στα αστικά κέντρα των πρωτεύουσών των Περιφερειών, ενώ σε μεμονωμένες περιπτώσεις επιλέγονται λειτουργικές περιοχές με πληθυσμό άνω των 70.000. Ταυτόχρονα, υφίσταται ανάγκη για παρεμβάσεις και στις πρωτεύουσες των Περιφερειακών Μονάδων. Μια ιδιαίτερη κατηγορία θεωρείται πως είναι οι νησιωτικές περιοχές στη χώρα, όπου σχεδιάζονται παρεμβάσεις στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, ενώ υφίσταται ανάγκη για αστικές παρεμβάσεις σε πρωτεύοντα νησιά όπου υπάρχουν αστικές λειτουργίες. Αναφορικά με τις κινήσεις και δράσεις επιλογής για στρατηγικές κινήσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, υφίστανται περιπτώσεις όπου αναφέρεται η επιλογή της ανταγωνιστικής διαδικασίας, ενώ σε άλλες περιπτώσεις ο συνδυασμός της διαδικασίας ανταγωνισμού και της άμεσης επιλογής (Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ , 2015).

Αναφορικά με τη συμμετοχή των τομεακών προγραμμάτων στις στρατηγικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, εκπονούνται εκθέσεις από σημείο σε σημείο, δίχως βέβαια να ξεκαθαρίζεται η σκοπούμενη συμπληρωματικότητα μεταξύ των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Το εργαλείο RUE επιλέγεται επιπλέον για άλλους τύπους χωρικών μη αστικών τύπων, με ειδικά χαρακτηριστικά όπως οι τουριστικές, πολιτιστικές, οικολογικές, δημογραφικές (ROMA) περιοχές με ιδιαίτερα γεωμορφολογικά

χαρακτηριστικά (Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ , 2015).

Οι πόροι του ΕΠ Κρήτης 2014-2020, που διατίθενται για χρηματοδότηση, ανέρχονται σε 23.937.500 € (Δημόσιες Δαπάνες), εκ των οποίων 21.750.000 € συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και 2.187.500 € από το ΕΚΤ. Επιπλέον, προβλέπεται η χρηματοδότηση των δύο Αστικών Αρχών (Ενδιάμεσων Φορέων) από τα Ταμεία Τεχνικής Βοήθειας του ΕΠ Κρήτης 2014-2020, μέχρι 160.000 € για τη διαχείριση των λειτουργικών εξόδων (τεχνικός σύμβουλος, δημοσιότητα, παροχή υπηρεσίες κλπ.) Περιφέρεια Κρήτης, 2016).

Το ΕΣΔ της Περιφέρειας Κρήτης διατηρεί το δικαίωμα προσαρμογής των προτάσεων των Αστικών Αρχών για τη κατανομή πόρων ανά επενδυτική προτεραιότητα.

Η στρατηγική ΒΑΑ πρέπει:

Α. Να βασίζεται στις πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες του χώρου παρέμβασης που προσδιορίζει:

- τις προκλήσεις, τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες και τις ευκαιρίες
- Μεσοπρόθεσμη / μακροπρόθεσμη στόχευση και προοπτική τουλάχιστον έως το 2023.

Β. Να προτείνει ένα σύστημα αλληλένδετων δράσεων που επιδιώκουν την μακροπρόθεσμη βελτίωση των οικονομικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών και δημογραφικών συνθηκών του ΠΠ, η χρηματοδότηση των οποίων μπορεί να γίνει από διάφορα χρηματοδοτικά μέσα (Περιφέρεια Κρήτης, 2016).

Γ. Συμμετοχή στην εκπλήρωση των ειδικών στόχων του ΕΠ Κρήτης 2014-2020 και, ως εκ τούτου, στην εκπλήρωση των δεικτών που έχουν εντοπιστεί στο επίπεδο κάθε επενδυτικής προτεραιότητας.

Δ. Να είναι ρεαλιστικός όσο και ως προς τη σκοπιμότητά του από τους δυνητικούς δικαιούχους των προτεινόμενων δράσεων.

Ε. Να περιγράφει σαφώς τους τρόπους με τους οποίους εμπλέκονται οι

κάτοικοι της περιοχής

Οι Αστικές Αρχές του Ηρακλείου και των Χανίων αναλαμβάνουν το ρόλο του Ενδιάμεσου Σώματος Διοίκησης (SAA) της ΒΑΑ, με συμμετοχή μόνο στη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής των ενεργειών της Στρατηγικής.

Οι στρατηγικές ΒΑΑ θα αξιολογηθούν από το Ε.Π.Α.Α. της Περιφέρειας Κρήτης όπως εγκρίθηκε από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Ε.Π. (ΑΒ 1603 / 19-4-2016 απόφαση με γραπτή διαδικασία) (Περιφέρεια Κρήτης, 2016).

Καθώς οι Στρατηγικές ΒΑΑ λαμβάνουν θετική αξιολόγηση από το ΕΠΕΑ της Περιφέρειας Κρήτης, ο Περιφερειακός Κυβερνήτης θα προτείνει στον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού την Υπουργική Απόφαση για το Καθορισμό Ενδιάμεσου Φορέα για κάθε μία από τις αστικές περιοχές. Η Υπουργική Απόφαση απαριθμεί τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στην ΕΠΑ, και κάθε άλλη απαιτούμενη αναφορά (Περιφέρεια Κρήτης, 2016).

Προκειμένου να εξεταστεί η ικανότητα της Αστικής Αρχής να διεκπεραιώσει αποτελεσματικά τα καθήκοντα που σχετίζονται με τη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής των πράξεων που θα ικανοποιήσουν τις εγκεκριμένες Στρατηγικές ΒΑΑ, ο ΕΟΔ της Περιφέρειας Κρήτης ζητά την υποβολή των ακόλουθων δεδομένων (Περιφέρεια Κρήτης, 2016):

το οργανόγραμμα της πολιτικής αρχής που θα περιλαμβάνει τις υπηρεσίες / υπηρεσίες / τμήματα / οργανωτικές μονάδες που παίρνουν μέρος στην αξιολόγηση και την επιλογή των πράξεων και την εφαρμογή τους, την κατανομή του στα αρμόδια τμήματα -οργανωτικές μονάδες της πολιτειακής αρχής κατά τη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής των πράξεων και της μετέπειτα εφαρμογής τους

Με βάση τα ανωτέρω, ο ΕΟΔ εξετάζει και αξιολογεί την Αστική Αρχή αναφορικά με την Περιφέρεια Κρήτης (2016):

- την κατανομή των καθηκόντων αξιολόγησης και επιλογής στην αστική αρχή
- τα καθήκοντα του δικαιούχου προκειμένου να διασφαλιστεί η αρχή του διαχωρισμού των καθηκόντων της Αστικής Αρχής ως ενδιάμεσου

φορέα

- την ικανότητα του προσωπικού που συμμετέχει στην αξιολόγηση και επιλογή των επιχειρήσεων.

Εάν η ΕΕΑ διαπιστώσει ότι η δημόσια υπηρεσία δεν διαθέτει το απαιτούμενο προσωπικό ή το ΕΣΟΛ ενημερώνει σχετικώς την Αστική Αρχή και προτείνει (ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης, 2016):

- τον περιορισμό της συμμετοχής της στην αξιολόγηση των δράσεων μόνο σε σχέση με τα κριτήρια που αφορούν την ποιότητα των ενεργειών και τη σχέση τους με την ολοκληρωμένη αστική στρατηγική και το σχετικό επιχειρησιακό πρόγραμμα·
- τον ορισμό συγκεκριμένων προσώπων που, θα αναλάβουν την αξιολόγηση των ενεργειών.

Το ΕΣΟ εξετάζει την ικανότητα αυτών των ατόμων και, εάν διαπιστωθεί έλλειψη εμπειρογνομosύνης, μπορεί να αναλάβει την εκπαίδευση των γραφειοκρατών προκειμένου να εκτελέσουν τα καθήκοντα αξιολόγησης και επιλογής των επιχειρήσεων.

Υπεύθυνος για τον ορισμό συγκεκριμένων προσώπων ή για τη σύσταση μιας ομάδας αξιολόγησης εργασιών είναι το συλλογικό σώμα της πολιτικής αρχής ή του νόμιμου εκπροσώπου της. Το ΕΣΟΛ ενημερώνει την αστική αρχή για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης ΒΑΑ κατά την φάση αυτή (ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης, 2016).

Όταν οι μη κυβερνητικές αρχές, κατά τη διαβούλευση με την ΕΕΑ, δηλώνουν την έλλειψη προσωπικού ή / και εμπειρογνομosύνης και την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν εν μέρει στην αξιολόγηση των προτάσεων με το προσωπικό συγκεκριμένων οργανωτικών μονάδων ή τον ορισμό συγκεκριμένων προσώπων ή ομάδας αξιολόγησης, η αξιολόγηση της ικανότητας της οργάνωσης από την ΑΕ μπορεί να περιορίζεται στην ικανότητα του προσωπικού

Τα κριτήρια που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση και έγκριση των έργων ΒΑΑ είναι (ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης, 2016):

A. Συμφωνία - πληρότητα των όρων και προϋποθέσεων της πρόσκλησης

- Επόμενη συμπλήρωση του τυποποιημένου εντύπου οδηγού σχεδιασμού ΒΑΑ
- Συμβατότητα με τις επενδυτικές προτεραιότητες και τις κατηγορίες παρέμβασης των διατιθέμενων πόρων του ΕΠ CRETE 2014-2020
- Εξασφάλιση όλων των απαιτούμενων αποφάσεων των αρμοδίων φορέων της Αστικής Αρχής σχετικά με την υποβολή του σχεδίου ΒΑΑ

B. Καταλληλότητα - Επαρκής τεκμηρίωση της επιλογής του χώρου παρέμβασης (ΡΑ) του σχεδίου ΒΑΑ

- Σαφήνεια σχετικά με τον προγραμματισμό και την οριοθέτηση του ΡΑ
- Συμβατότητα της ΠΑ αναφορικά με το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό
- Επαρκής ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης αναφορικά με τις πέντε προκλήσεις του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΕ) 1301/2013 (ΕΤΠΑ) (δημογραφικό, οικονομικό, περιβαλλοντικό, κλιματικό και κοινωνικό)
- Επάρκεια της ανάλυσης SWOT

Γ. Σαφήνεια σχετικά με τη δομή της στρατηγικής ΒΑΑ, που ανταποκρίνεται στις προκλήσεις, τα προβλήματα FP και την ακεραιότητα

- Σαφήνεια του οράματος και στόχοι της στρατηγικής ΒΑΑ / Συνέπεια με το SWOT
- Σαφήνεια ενός προτεινόμενου σχεδίου δράσης
- Επαρκής ανάλυση της λογικής των προτεινόμενων παρεμβάσεων / δράσεων (Επαρκής συσχέτιση προτεινόμενων στόχων και αναμενόμενα αποτελέσματα)
- Σαφήνεια του περιεχομένου των δράσεων, καθώς και των πιθανών δικαιούχων

- Ο βαθμός ωριμότητας των προτεινόμενων δράσεων
- Καταλληλότητα των δικαιούχων να υλοποιήσουν τις προτεινόμενες δράσεις του προγράμματος ΒΑΑ
- Συνέργεια των δράσεων του προγράμματος ΒΑΑ με παρεμβάσεις προηγούμενων περιόδων προγραμματισμού
- Ρεαλισμός του προϋπολογισμού των προτεινόμενων δράσεων, αλλά και του σχεδίου ΒΑΑ
- Ρεαλισμός του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του σχεδίου και των προτεινόμενων δράσεων

Δ. Συμβατότητα με το ΕΠ ΚΡΗΤΗ 2014-2020 και άλλα αναπτυξιακά σχέδια/κείμενα αναφοράς

- Συμβατότητα των στόχων του Σχεδίου ΒΑΑ με τους στόχους του ΕΠ Κρήτη 2014-2020

- Συμμετοχή των δεικτών ΒΑΑ στην επίτευξη των Ειδικών Στόχων του ΠΕΠ Κρήτης 2014–2020

- Συμμετοχή των πόρων που δεσμεύονται από το Σχέδιο ΒΑΑ ανά Επενδυτική Προτεραιότητα στην ικανοποίηση των δεικτών του ΠΕΠ Κρήτης 2014 – 2020

- Συμμετοχή των δράσεων του Σχεδίου ΒΑΑ στην ικανοποίηση των στόχων της RIS3CRETE και ΠΕΣΚΕ Κρήτης

Ε. Δυνατότητα της Αστικής Αρχής να υλοποιήσει το Σχέδιο ΒΑΑ ως ΕΦΔ

- Τεκμηρίωση της διοικητικής και επιχειρησιακής ικανότητας της Αστικής Αρχής να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της ως ΕΦΔ

- Τεκμηρίωση της μη σύγκρουσης συμφερόντων στις λειτουργίες της Αστικής

Αρχής ως ΕΦΔ και ως Δικαιούχος πράξεων του Σχεδίου ΒΑΑ

- Σαφήνεια στην περιγραφή και την αντιμετώπιση των κινδύνων

ΣΤ. Επάρκεια της διαβούλευσης σχετικά με την εκπόνηση και την υλοποίηση της στρατηγικής

- Σαφήνεια και αποτελεσματικότητα της μεθοδολογίας διαβούλευσης
- Βαθμός ενεργοποίησης των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων της ΠΠ, καθώς και των φορέων της γνώσης
- Βαθμός ενεργοποίησης δυνητικών δικαιούχων που δραστηριοποιούνται στην ΠΠ
- Βαθμός ενημέρωσης και ενεργοποίησης των αρμόδιων οργάνων λήψης αποφάσεων της Αστικής Αρχής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Το μέλλον της Πολιτικής Συνοχής

Η πολιτική συνοχής είναι η βασική πολιτική χρηματοδότησης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αναφέρεται στις Συνθήκες και είναι ικανή να επιδείξει σαφή αποτελέσματα στην αντιμετώπιση και υλοποίηση των μεγάλων ευρωπαϊκών και διεθνών στόχων προς το συμφέρον των εδαφών της ΕΕ και των πολιτών της: καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού, επαγγελματική ένταξη ιδίως για την νεολαία, καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, υποστήριξη της εδαφικής καινοτομίας, διασυνοριακή συνεργασία κ.λπ.. Παράλληλα, βοήθησε στην επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης, στην δημιουργία νέων και καλύτερων θέσεων εργασίας και τόνωσε την αειφόρο ανάπτυξη, μειώνοντας παράλληλα το χάσμα μεταξύ των πλουσιότερων και φτωχότερων περιφερειών της Ευρώπης. Η απόσυρση της πολιτικής συνοχής θα σήμαινε για την Ευρωπαϊκή Ένωση την στέρηση του ευρωπαϊκού έργου από την ουσία του, καθώς αποτελεί το κύριο ευρωπαϊκό μέσο αλληλεγγύης. Κάθε περιφέρεια και χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση επωφελείται από την πολιτική συνοχής, συμπεριλαμβανομένων των καθαρά συνεισφερόντων. Το θετικό αποτέλεσμα λαμβάνει υπόψη την χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ και είναι το άθροισμα των άμεσων επιπτώσεων (μέσω επενδύσεων) και των έμμεσων επιπτώσεων (μέσω της αύξησης του εμπορίου) μείον την συμβολή. Ο αντίκτυπος κατά μέσο όρο αγγίζει το 4,2% του ΑΕΠ στις χώρες συνοχής και είναι μικρότερος αλλά πάντα θετικός στις χώρες που δεν ανήκουν στην συνοχή, με μέσο όρο το 0,4% του ΑΕΠ έως το 2023 (European Commission, 2016).

Προοπτικές των τοπικών και περιφερειακών αρχών κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού

Παρά το γεγονός ότι η πολιτική συνοχής είναι ένας από τους κύριους πυλώνες του ευρωπαϊκού σχεδίου, υπάρχουν πολλές ελλείψεις στην τρέχουσα πολιτική συνοχής οι οποίες παρεμποδίζουν την πλήρη επίτευξη των αποτελεσμάτων για όλες τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και ειδικότερα:

Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές δεν έχουν συστηματικό λόγο πριν από τις διαπραγματεύσεις για την επιλογή στόχων και προτεραιοτήτων χρηματοδότησης.

Πρέπει να εκπληρώσουν πολύπλοκες διαδικασίες για την υποβολή αίτησης, την διαχείριση ή την χρήση των κεφαλαίων.

Οι θεματικοί στόχοι που ορίζονται στους ισχύοντες κανονισμούς δεν ανταποκρίνονται πάντοτε στις αρμοδιότητες των τοπικών αρχών ή των περιοχών τοπικών αναγκών, γεγονός που δυσχεραίνει την χρήση των κονδυλίων.

Υπάρχει επίσης εξάρτηση των τοπικών αρχών από άλλα επίπεδα διακυβέρνησης που παρέχουν συγχρηματοδότηση (έλλειψη ίδιας χρηματοδοτικής συνεισφοράς του τοπικού επιπέδου).

Οι μυριάδες των προγραμμάτων της ΕΕ στην πολιτική συνοχής και σε άλλα προγράμματα και πρωτοβουλίες της ΕΕ που απευθύνονται στις τοπικές και περιφερειακές αρχές δυσχεραίνουν τους μικρότερους φορείς να βρουν τις σχετικές ευκαιρίες πληροφόρησης και χρηματοδότησης.

Είναι επίσης δύσκολο να συνδυαστούν διαφορετικά κονδύλια για πολυδιάστατες εδαφικές στρατηγικές, καθώς ισχύουν πολλαπλοί κανόνες εφαρμογής, διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου για τα διάφορα ταμεία.

Τέλος, οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες προσανατολίζονται κυρίως προς την καινοτομία, κάτι που δεν ανταποκρίνεται πάντοτε στις ανάγκες των αγροτικών περιοχών, στις λιγότερο ανταγωνιστικές περιοχές με διαρθρωτικά προβλήματα (π.χ. σε ορισμένες αστικές περιοχές), σε εκείνες με λιγότερες υποδομές, μικρότερο προσανατολισμό στην καινοτομία ή λιγότερο ελκυστικές για τον ιδιωτικό τομέα.

Η πολιτική συνοχής πρέπει να καταστεί απλή, ευανάγνωστη και κινητοποιητική για όλους τους παράγοντες που είναι παρόντες στα εδάφη. Δεν πρέπει να είναι πολύ περίπλοκη όσον αφορά στην διαχείριση και τον έλεγχο. Αυτός ο παράγοντας της «απλούστευσης» είναι ακόμη πιο σημαντικός όταν το χρηματοδοτικό κονδύλιο για ένα κράτος μέλος είναι χαμηλό.

Η πολιτική συνοχής έχει μεγαλύτερες απαιτήσεις για τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις από ότι παρόμοιες επενδύσεις που πραγματοποιούνται μέσω του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» ή μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ). Ειδικότερα, τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και

επενδυτικά κονδύλια που παρέχονται σε επιχειρήσεις μέσω του ΕΤΣΕ ενδέχεται να υπόκεινται στους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, ενώ αντίθετα, το ΕΤΣΕ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση και δεν υπόκειται στους κανόνες της ΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων.

Το σύστημα επιχορηγήσεων είναι απαραίτητο για την τόνωση των δημόσιων επενδύσεων σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών (κατάρτιση, εκπαίδευση, ολοκλήρωση κλπ.) και των υποδομών, όπου οι επιδόσεις είναι πιο δύσκολο να εκτιμηθούν βραχυπρόθεσμα για τον ιδιωτικό τομέα (χωρίς άμεσες οικονομικές αποδόσεις). Επίσης, οι επιχορηγήσεις είναι απαραίτητες και για την τόνωση της καινοτομίας και για πιο πειραματικά έργα. Ωστόσο, τα χρηματοπιστωτικά μέσα μπορούν να είναι συμπληρωματικά και χρήσιμα σε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς, όπως η στήριξη των ΜΜΕ και οι επενδύσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση.

Εξάλλου, το σχέδιο Γιούνκερ και η πολιτική συνοχής δεν επιδιώκουν τους ίδιους στόχους, δεν εφαρμόζονται στην ίδια κλίμακα και δεν έχουν τα ίδια κριτήρια κατανομής. Επομένως είναι συχνά δύσκολο να συνδυαστούν. Επιπλέον, το ελάχιστο μέγεθος των έργων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος Γιούνκερ (τουλάχιστον 50 εκατομμύρια €) είναι συχνά υπερβολικά υψηλό για τοπικά έργα.

Οι στόχοι της πολιτικής συνοχής πρέπει να ληφθούν ως σημείο εκκίνησης για την σύνδεση της πολιτικής με το ευρωπαϊκό εξάμηνο και για την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο η πολιτική συνοχής μπορεί να επηρεάσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Ωστόσο, η μακροοικονομική προοπτική, υπό τις σημερινές συνθήκες ανάπτυξης, δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για την επιλογή της τοπικής ανάπτυξης. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων με την σημερινή τους μορφή δεν επαρκούν για να κατευθύνουν την εφαρμογή μιας τοπικής εφαρμογής των διαρθρωτικών και επενδυτικών κονδυλίων σε κάθε κράτος μέλος. Η λογική αυτής της συνέργιας είναι να εξασφαλιστεί η καλύτερη επικαιροποίηση της εθνικής πολιτικής για την οικονομική διακυβέρνηση σχετικά με τις προτεραιότητες και τις επιλογές των περιφερειακών και τοπικών κυβερνήσεων, αντί να χρησιμοποιηθούν ως μέσο για την επιδίωξη της συγκέντρωσης. Είναι σαφές ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές δεν πρέπει να καθίστανται υπεύθυνες για την έλλειψη δράσης από αυτά τα επίπεδα

διακυβέρνησης που βρίσκονται «πάνω» από αυτές. Θα πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις συζητήσεις σχετικά με την οικονομική διακυβέρνηση, οι οποίες έχουν αντίκτυπο στις πολιτικές τους και σχετίζονται με τις αρμοδιότητές τους. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και οι προτεραιότητες της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης είναι συχνά σχετικά, αλλά συζητιούνται ξεχωριστά. Για τον λόγο αυτό, η αρχή της εταιρικής σχέσης εφαρμόζεται και στο ευρωπαϊκό εξάμηνο με την συμμετοχή των αρμόδιων τοπικών και περιφερειακών αρχών στις συζητήσεις για τις προτεραιότητες και τις επιλογές μεταρρύθμισης που προτείνονται στο πλαίσιο της ετήσιας εξέτασης της ανάπτυξης για το έτος (μέσω των ενώσεών τους όπως υπάρχουν σε ορισμένες χώρες όπως στην Γερμανία, την Σκωτία, την Δανία, τις Κάτω Χώρες ή την Φινλανδία), το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, την έκθεση ανά χώρα και ειδικές συστάσεις για την χώρα. Η μελλοντική πολιτική συνοχής πρέπει να προχωρήσει περαιτέρω ώστε να υποστηριχθούν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη και το δυναμικό όλων των εδαφών της ΕΕ. Πρέπει να στηρίζεται πιο έντονα από ποτέ στην αρχή της επικουρικότητας και στην αληθινή εταιρική σχέση μεταξύ κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης, για την περαιτέρω συνέχιση των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης και του στόχου της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο (Flash Eurobarometer 423, Σεπτέμβριος 2015), μόνο το 9% των Βρετανών πολιτών, το 26% των Γάλλων και το 29% των Πορτογάλων γνωρίζουν την ύπαρξη έργων που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκούς πόρους στον δήμο, στην πόλη ή στην περιοχή τους. Συνεπώς, η πολιτική συνοχής μπορεί να αποτελέσει το μέσο επανασύνδεσης των πολιτών με την Ευρώπη, αποδεικνύοντας ότι η ΕΕ ακούει και λαμβάνει υπόψη της τις ανάγκες των περιοχών της και των πολιτών και στην συνέχεια το πώς ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Ασπρογέρακας, Ε. (2011) Χωρική Διακυβέρνηση. Εννοιολογική προσέγγιση και αναφορά στην ελληνική πραγματικότητα, στο συνέδριο Στρατηγικές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης μέσα από το Έργο διακρατικής δικτύωσης ESPON INTERSTAT, Εθνικό σημείο επαφής ESPON

Ασπρογέρακας, Ε. και Ζαχαρή, Β. (2012) Η αναζήτηση χωρικής πολιτικής στην ΕΕ και η προοπτική ολοκληρωμένων προσεγγίσεων σχεδιασμού στην Ελλάδα, Κείμενα Περιφερειακής Επιστήμης, 3, (1), σσ. 87-105.

Γκέκας Ρ. (2014). Πώς μπορεί να επιτευχθεί η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη. Ανακτημένο από: <http://www.localit.gr/archives/64536>

Εθνική Αρχή Συντονισμού ΕΣΠΑ (2015). Εγκύκλιος Σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Αθήνα

ΕΠ Περιφέρεια Κρήτης (2016). Πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), στο πλαίσιο του ΕΠ ΚΡΗΤΗ 2014-2020. Ηράκλειο

ΕΣΠΑ.(2017) Ανάλυση προγραμμάτων.[Online] Ανάκτηση από: <https://epidotisi.wordpress.com/2009/11/09/%CE%B5%CF%83%CF%80%CE%B1/>[Πρ όσβαση 5-2-2018]

Ζαχαρή, Β. και Ασπρογέρακας, Ευάγγ. (2013) Η πολιτική συνοχής ως πλαίσιο τοπικής ανάπτυξης, στο 11ο τακτικό επιστημονικό συνέδριο της ελληνικής εταιρείας περιφερειακής επιστήμης, 14-15 Ιουνίου, Πάτρα.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (2014). Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης 2014-2020. Αθήνα

Ξενογλώσση

Amann W., & Jurasszovich, S.(2017) Habitat III — a critical review of the New Urban Agenda, *Housing Finance International*, Spring 2017.

Bale, T. (2011[2008]) Πολιτική στις χώρες της Ευρώπης: Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση και αλληλεπιδράσεις (μτφρ. Μπαρουξής, Γ.). Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική. Πάντειο πανεπιστήμιο, 10 Μαρτίου, Αθήνα.

Barca, F. (2009) An agenda for a reformed cohesion policy: A place – based approach to meeting European Union challenges and expectations. Independent Report prepared at the request of Danuta Hübner, Commissioner for Regional Policy Διαθέσιμο από: [http:// ec. europa.eu/regional _policy/archive/ policy/future/ barca_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/future/barca_en.htm) [τελευταία πρόσβαση 13 Ιανουαρίου 2018].

Bravo L., and Guaralda, M.(2017) "Our commitment to implement contents related to public space included in the New Urban Agenda adopted at the UN Habitat III conference"; *Journal of Public Space* 2(1), 2017.

Castán Broto V.(2017) "The United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development: Here's what happened at Habitat III—the world's biggest conference on cities"; *Journal of Housing and Community Development*, Jan/Feb.

Crescenzi, R., Luca, D., & Milio, S. (2016). The geography of the economic crisis in Europe: national macroeconomic conditions, regional structural factors and short-term economic performance. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 9(1), 13-32.

Dall'Erba, S., & Fang, F. (2017). Meta-analysis of the impact of European Union Structural Funds on regional growth. *Regional Studies*, 51(6), 822-832.

Europa (2010). Περιφερειακή πολιτική – μια ολοκληρωμένη προσέγγιση Μια άποψη 360°. Ανακτημένο από: [http://ec.europa.eu/regional _policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag34/mag34 _el.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag34/mag34_el.pdf)

European Commission (2015) European Structural and Investment Funds. Guidance for Member States on Integrated Sustainable Urban Development (Article 7 ERDF Regulation). Διαθέσιμο από http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2015/guidance-for-member-states-on-integrated-sustainable-urban-developmentarticle-7-erdf-regulation [τελευταία πρόσβαση 13 Ιανουαρίου 2018]

European Commission and European Investment Bank (2014) Fiocompass. Ex ante assessment methodology for financial instruments in the 2014-2020 programming period. Financial instruments for urban and territorial development. Volume V. Διαθέσιμο από http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2014/ex-ante-assessment-methodology-for-financial-instruments-in-the-2014-2020programming-period-financial-instruments-for-urban-and-territorialdevelopment-volume-v [τελευταία πρόσβαση 13 Ιανουαρίου 2018].

European Commission: Ex-post evaluation of the ERDF and Cohesion Fund 2007-13, Staff Working Document (2016) 318 final, 19.09.2016

Habitat Agenda.(2015) *Goals and Principles, Commitments and the Global Plan of Action*,"UN-Habitat"

Habitat III.(2015) Regional and Thematic Meetings for the Preparatory Process of "UN-Habitat". Available from: [http:// www.habitat3.org](http://www.habitat3.org)[Accessed 5-2-2018]

Habitat III.(2016) Multilateral Development Banks from Around the World Collaborate to Sport 'New Urban Agenda, *World Bank*, 18 October 2016.

Habitat III.(2016) *Preparatory Committee 1*, 17–18 September 2014 "UN-Habitat, Available from: [http:// www.habitat3.org](http://www.habitat3.org)[Accessed 5-2-2018]

Habitat III.(2016) *Preparatory Committee 2*, 14–16 April 2015 "UN-Habitat", Available from: [http:// www.habitat3.org](http://www.habitat3.org)[Accessed 5-2-2018]

Habitat III.(2017) *Preparatory Committee III*, Available from: [http:// www.habitat3.org](http://www.habitat3.org)[Accessed 5-2-2018]

Issue Papers and Policy Units.(2015)"UN-Habitat". Available from: <http://www.habitat3.org>[Accessed 5-2-2018]

Issue Papers and Policy Units.(2017)"UN-Habitat». Retrieved September 1, 2015.

Istanbul.(2015) Declaration of Human Settlements, "UH-Habitat"

Mukherjee, A., Lal, R., & Zimmerman, A. R. (2014). Effects of biochar and other amendments on the physical properties and greenhouse gas emissions of an artificially degraded soil. *Science of the Total Environment*, 487, 26-36.

National Urban Forums.(2015)"UN-Habitat". Available from: <http://www.habitat3.org>[Accessed 5-2-2018]

New Urban Agenda, Habitat III Secretariat, 2017; A/RES/71/256*; p. 15.

Papagni, J.(2017) "INTA 40 Focuses on Habitat III"; *Journal of Housing & Community Development*, Jan/Feb 2017.

Rodríguez-Pose, A., & Garcilazo, E. (2015). Quality of government and the returns of investment: Examining the impact of cohesion expenditure in European regions. *Regional Studies*, 49(8), 1274-1290.

Savini, F., & Dembski, S. (2016). Manufacturing the creative city: Symbols and politics of Amsterdam North. *Cities*, 55, 139-147.

Watson, V.(2016) "Locating planning in the New Urban Agenda of the urban sustainable development goal"; *Planning Theory* 15(4),

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

<https://www.kedke.gr/el/nea/454-κεδε/επιστολη/5548-ενημερωτική-επιστολή-για-την-ευρωπαϊκή-ημερίδα-για-την-εφαρμογή-της-αστικής-ατζέντας-της-εε-αθήνα,-10-ιουλίου-2017>

<http://www.sdnetwork.eu/?k=country%20profiles&s=single%20country%20profile&country=Greece>

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/urban/report_urban_agenda2017_en.pdf

<http://urbact.eu/περισσότερα-για-το-urbact#>

<http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/eggr39208n-06122016.pdf>

http://www.elot.gr/INTRO_TRANTAS_SBA-KAI-TO-ETHNIKO-PLAISIO-EFARMOGHS_13-10-17.pdf

<https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/riga-declaration.pdf>

http://agendastad.nl/wp-content/uploads/2015/06/Roadmap_UA_26052015.pdf

<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BD13DC1EE-0348-470F-84FD-1BD35BF9B440%7D/118912>

<https://sustainabledevelopment.un.org/>